

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta
Katedra obchodního práva

PRÁVNÍ POSTIH NEKALÉ SOUTĚŽE

Diplomová práce

Markéta Tulačková

Vedoucí diplomové práce:
JUDr. Daniel Patěk, Ph.D.

Praha, březen 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 15.3.2015

.....

Markéta Tulačková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Danielu Paťkovi, Ph.D., za cenné podněty, připomínky a čas strávený při vedení mé diplomové práce.

Obsah

Úvod	1
1. Právo proti nekalé soutěži.....	3
1.1 Generální klauzule a zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže.....	7
1.1.1 Generální klauzule nekalé soutěže	8
1.1.2 Zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže a jejich vztah ke generální klauzuli	11
2. Aktivní a pasivní legitimace ve sporech z nekalé soutěže.....	12
2.1 Aktivně legitimované subjekty řízení	14
2.1.1 Soutěžitelé	14
2.1.2 Zákazníci	17
2.1.3 Právnícké osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků.....	19
2.1.4 Jiné osoby dotčené nekalou soutěží.....	22
2.2 Pasivně legitimované subjekty řízení.....	23
2.2.1 Rušitel.....	23
2.2.2 Osoba pomocná	23
2.3 Vedlejší účastenství v řízeních ve sporech z nekalé soutěže	25
3. Soukromoprávní postih nekalé soutěže	26
3.1 Právní postih nekalé soutěže podle občanského zákoníku.....	29
3.1.1 Nárok na zdržení se nekalosoutěžního jednání	29
3.1.2 Nárok na odstranění závadného stavu	32
3.1.3 Nárok na přiměřené zadostiučinění	36
3.1.4 Nárok na náhradu škody	40
3.1.5 Nárok na vydání bezdůvodného obohacení.....	45
3.1.6 Promlčení nároků z nekalé soutěže podle § 2988 OZ	47
3.1.7 Další právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži podle občanského zákoníku	48
3.2 Právní postih nekalé soutěže podle občanského soudního řádu.....	50
3.2.1 Předběžné opatření	50
3.2.2 Uveřejnění rozsudku.....	54
3.3 Zvláštnosti řízení ve věcech postihu nekalé soutěže.....	56
3.3.1 Zvláštnosti řízení ve sporech z nekalé soutěže podle občanského zákoníku .	56
3.3.2 Zvláštnosti řízení ve sporech z nekalé soutěže podle občanského soudního řádu.....	58
4. Veřejnoprávní postih nekalé soutěže	60
4.1 Právní postih nekalé soutěže podle zákona o ochraně spotřebitele.....	61
4.2 Právní postih nekalé soutěže podle trestního zákoníku.....	62
Závěr	64
Seznam zkratk	67
Použitá literatura	69
Abstrakt	75
Abstract.....	77
Klíčová slova.....	79
Key Words	79

Úvod

Právo proti nekalé soutěži má na našem území poměrně dlouholetou tradici. Kořeny současné právní úpravy sahají až do dob první republiky, kde byla nekalá soutěž regulována zákonem č. 111/1927 Sb., o ochraně proti nekalé soutěži. Již tento zákon založil ochranu proti nekalé soutěži na koncepci široké generální klauzule nekalé soutěže, která byla doplněna neuzavřeným výčtem zvláštních skutkových podstat. K úpravě obsažené v tomto prvorepublikovém zákoně a na něj navazující judikatuře se doktrína vrací dodnes. Jakési „torzo“ zákona o ochraně proti nekalé soutěži bylo následně převzato do úpravy obchodního zákoníku (zákon č. 513/1991 Sb.), na jehož základě byla ochrana poctivého průběhu hospodářské soutěže zajišťována a rozvíjena až do účinnosti nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.).

Po rekodifikaci soukromého práva je tedy základ právní úpravy nekalé soutěže obsažen v občanském zákoníku jakožto základním kodexu obecného soukromého práva. Na první pohled se zdá, že ve srovnání s jinými revolučními změnami, které nový občanský zákoník přinesl, je úprava postihu nekalé soutěže až na několik drobných, spíše formulačních změn, rekodifikací nedotčena. Ustanovení § 2988 OZ, které je základem pro soukromoprávní postih nekalé soutěže, je formulováno téměř identicky jako ustanovení § 53 ObchZ. Tato skutečnost svádí k závěru, že se v právním postihu nekalé soutěže nic nezměnilo.

Na úpravu práva proti nekalé soutěži ovšem nesmí být nahlíženo izolovaně. Vezmeme-li v úvahu avizované změny, které do našeho právního řádu vnesl nový občanský zákoník, je jasné, že tyto musí mít dopad i na právo proti nekalé soutěži. V této souvislosti je stěžejní zejména jednotné uplatnění subjektivního principu v úpravě náhrady majetkové a nemajetkové újmy, který tak nepřímo ovlivňuje dva z nároků z nekalé soutěže, konkrétně nárok na náhradu škody a nárok na přiznání přiměřeného zadostiučinění. U těchto nároků se totiž dříve podle úpravy odpovědnosti za škodu v obchodním zákoníku uplatňoval princip objektivní, což znamená, že ve sporech z nekalé soutěže nebylo nutné prokazovat zavinění rušitele.

Cílem této diplomové práce je představit systém právního postihu nekalé soutěže v soukromém právu po jeho rekodifikaci. U jednotlivých nároků, které mohou osoby dotčené na svých právech nekalou soutěží uplatnit, bude vysvětleno, jak se jejich obsah

s účinností nového občanského zákoníku změnil, či naopak nezměnil. V této souvislosti se pokusím nastínit i výkladové a aplikační problémy, o kterých bylo diskutováno již za účinnosti obchodního zákoníku a které nebyly eliminovány ani novou právní úpravou. Vzhledem k rozsahu práce a akcentu kladenému na soukromoprávní postih nekalé soutěže se práce nebude dopodrobna zabývat veřejnoprávním postihem nekalé soutěže a prostředky ochrany podle správního a trestního práva budou pouze zkratkovitě nastíněny.

Struktura práce bude následující. Úvodní kapitola krátce pojedná o právu proti nekalé soutěži jako takovém a zasadí jej do širšího evropského a mezinárodního kontextu. V první podkapitole pak bude naznačena úloha generální klauzule nekalé soutěže a její vztah k zvláštním skutkovým podstatám nekalé soutěže. Druhá kapitola představí jednotlivé subjekty, které jsou ve sporech z nekalé soutěže aktivně a pasivně legitimovány. Třetí kapitolu, která se bude zabývat soukromoprávním postihem nekalé soutěže, považuji za stěžejní. V první podkapitole budou popsány jednotlivé nároky, které aktivně legitimovaným osobám přiznává občanský zákoník. Druhá podkapitola pojedná o právních prostředcích ochrany proti nekalé soutěži, které jsou zakotveny v občanském soudním řádu jako obecném předpisu upravujícím civilní sporné řízení a které doplňují systém nároků podle občanského zákoníku. Ve třetí podkapitole budou zmíněny některé zvláštnosti civilního řízení, které se ve sporech o ochranu proti nekalosoutěžnímu jednání typicky vyskytují. Závěrečná čtvrtá kapitola se krátce zmíní o prostředcích ochrany proti nekalé soutěži, které jsou zakotveny ve správním a trestním právu.

Tato diplomová práce vychází ze stavu právní úpravy ke dni 1. 3. 2015.

1. Právo proti nekalé soutěži

Právo proti nekalé soutěži vytváří spolu s právem na ochranu hospodářské soutěže soubor právních norem, který je označován jako soutěžní právo. Právo na ochranu hospodářské soutěže jakožto první větev soutěžního práva zajišťuje, aby hospodářská soutěž¹ sama o sobě vůbec existovala. Až sekundárně je ochrana též zacílena na ochranu soutěžitele a spotřebitele, resp. zákazníka. Předmětem právní ochrany je zde veřejný zájem na zachování kvantitativní stránky soutěže, a proto je toto odvětví regulováno prostřednictvím úpravy veřejnoprávní. Druhou větev soutěžního práva tvoří právo proti nekalé soutěži, jehož hlavním cílem je zabezpečení poctivého průběhu soutěže a s ním i ochrany soutěžitelů a zákazníků. Jinými slovy pouhé zajištění existence hospodářské soutěže (veřejnoprávní větví) nestačí, pokud je dovoleno soutěžit nekorektním způsobem. Tato druhá větev tradičně chránila soukromý zájem na ochraně kvalitativní stránky soutěže a úprava jako taková byla obsažena v ryze soukromoprávních předpisech. V posledních desetiletích však i do práva proti nekalé soutěži pronikají veřejnoprávní prvky, a to zejména v souvislosti s neustále rostoucím akcentem na ochranu spotřebitele, zakotvením nekalosoutěžní problematiky do předpisů správního práva a v neposlední řadě i v souvislosti s trestněprávní regulací postihu nekalé soutěže.

Máme-li zasadit právo proti nekalé soutěži do širšího mezinárodního kontextu, je zcela zásadním milníkem Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (Pařížská unijní úmluva) z roku 1883, ve znění pozdějších revizí.² Článek 10bis této úmluvy ukládá smluvním státům povinnost zajistit příslušníkům Unie na ochranu průmyslového vlastnictví účinnou ochranu proti nekalé soutěži. Odstavec 2 tohoto článku pak obsahuje generální klauzuli nekalé soutěže, podle které je nekalou soutěží

¹ K pojmu „hospodářská soutěž“ viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 8. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2064/2000: „I když obchodní zákoník pojem „hospodářské soutěže“ nedefinuje a ani nijak blíže nevymezuje, lze s přihlédnutím ke konstantní judikatuře, jakož i ke snaze o jeho užší či širší vymezení v právní vědě a v odborné literatuře usoudit, že vztah hospodářské soutěže v určité, okruhem subjektů omezené a pro jejich činnost specifické části trhu předpokládá existenci společné konkurenční oblasti (shodný nebo obdobný předmět činnosti, okruh zákazníků, účelové určení odlišných produktů), v níž nebo pro níž může dojít ke střetu na trhu, přičemž jednání účastníků hospodářské soutěže je vedeno soutěžním záměrem (úmyslem)“; nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4941/2008: „Obchodní zákoník nedefinuje pojem „hospodářská soutěž“, proto soud v každém jednotlivém případě musí rozhodnout, zda jednání rušitele (žalovaného), které je blíže popsáno v žalobě, je skutečně jednáním v hospodářské soutěži.“

² Vyhlášena vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 64/1975 Sb.

„každá soutěžní činnost, která odporuje poctivým zvyklostem v průmyslu nebo v obchodě“. V odstavci 3 téhož článku je generální klauzule doplněna demonstrativním výčtem tří zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže.

Tato úmluva, ačkoliv uzavřená před více než sto lety, má dodnes určující vliv na podobu práva proti nekalé soutěži v právních úpravách jednotlivých států. Lze říci, že článek 10bis představuje minimální standard, jehož mají státy v úpravě nekalé soutěže a při jejím faktickém postihu dosáhnout. Článek 10bis tak představuje jakési „právo proti nekalé soutěži v kostce“.³ Model kombinace generální klauzule a demonstrativního výčtu zvláštních skutkových podstat se uplatnil v mnoha národních právních úpravách, včetně té naší.

Pokud jde o právní úpravu postihu nekalé soutěže na úrovni práva evropského, postrádá toto jednotnou koncepci, a to navzdory skutečnosti, že většina členských států nekalou soutěž na národní úrovni tradičně postihuje. V preambuli SFEU je sice deklarována nutnost zabezpečit korektní hospodářskou soutěž, právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži však v primárním právu nikde zakotveny nejsou. Unifikované právo proti nekalé soutěži tak prozatím vytvořeno nebylo a evropská regulace se doposud omezila pouze na občasnou a roztržitou harmonizaci dílčích otázek souvisejících s nekalou soutěží.⁴

Nejvýznamnější právní předpisy týkající se této oblasti jsou v současnosti směrnice o klamavé a srovnávací reklamě (kodifikované znění)⁵ a směrnice o nekalých obchodních praktikách⁶. Směrnice o klamavé a srovnávací reklamě byla původně transponována do zákona o regulaci reklamy a do obchodního zákoníku, přičemž příslušná ustanovení obchodního zákoníku provádějící směrnici byla s účinností ke dni 1. 1. 2014 převzata do nového občanského zákoníku. Požadavky směrnice o nekalých obchodních praktikách byly promítnuty do zákona o ochraně spotřebitele. Poněkud problematickým aspektem uvedených směrnic je skutečnost, že v jejich důsledku v podstatě dochází k rozdělení jednotného práva proti nekalé soutěži na úpravu

³ SCHRICKER, Gerhard; HENNING-BODEWIG, Frauke. New initiatives for the harmonisation of unfair competition law in Europe. *European Intellectual Property Review* 24(5)/2002, s. 271.

⁴ WADLOW, Christopher. The emergent European law of unfair competition and its consumer law origins. *Intellectual Property Quarterly* 1/2012, s. 1.

⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES o klamavé a srovnávací reklamě (kodifikované znění).

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004.

vztahující se na soutěžitele (směrnice o klamavé a srovnávací reklamě) a úpravu vztahů mezi obchodníky a spotřebiteli (směrnice o nekalých obchodních praktikách).⁷

Na území našeho státu bylo právo nekalé soutěže upraveno v období první republiky v samostatném a poměrně zdařilém zákoně o ochraně proti nekalé soutěži. Zákon obsahoval generální klauzuli následovanou výčtem jednotlivých skutkových podstat nekalé soutěže. Tento zákon byl silným inspiračním zdrojem pro úpravu obsaženou v obchodním zákoníku, který taktéž obsahoval generální klauzuli a demonstrativní výčet nejčastěji se vyskytujících skutkových podstat. Osvědčené legislativní řešení bylo s drobnějšími změnami převzato do nového občanského zákoníku, ve kterém je úprava ochrany před nekalou soutěží zařazena do druhého dílu (zneužití a omezení soutěže) třetí hlavy (závazky z deliktů) části čtvrté (relativní majetková práva).

Vrátíme-li se k obecnému pojetí práva proti nekalé soutěži, právní úprava v jednotlivých státech sleduje v zásadě dva směry. První koncepce chápe právo proti nekalé soutěži jako právo zvláštní, a postih nekalé soutěže je pak zpravidla zakotven ve zvláštním právním předpisu, případně v relativně samostatné části obecného právního předpisu (v našem případě občanského zákoníku). Právní úprava nekalé soutěže je pak tradičně postavena po vzoru Pařížské unijní úmluvy na kombinaci široké generální klauzule a demonstrativního výčtu zvláštních skutkových podstat, přičemž norma je formulována dostatečně obecně na to, aby byl ponechán prostor pro soudní výklad, který podobu práva proti nekalé soutěži dále dotváří. Mezi státy, které mají zvláštní právní úpravu nekalé soutěže, patří vedle České republiky např. Německo, Rakousko, Španělsko a další. Druhým možným řešením je chápání úpravy postihu nekalé soutěže jako součásti obecného práva, kvůli které není třeba přijímat zvláštní právní předpis. Nekalá soutěž je pak postihována podle obecných pravidel občanských zákoníků nebo *common law*. Mezi státy, které se vydaly tímto směrem, patří např. Velká Británie, Francie či Nizozemsko.⁸

Ve světle výše uvedeného je zajímavé srovnání naší právní úpravy s pojetím práva proti nekalé soutěži v právním řádu Spojeného království Velké Británie a

⁷ HAJN, Petr in BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 209.

⁸ SLOVÁKOVÁ, Zuzana; MacGREGOR PELIKÁNOVÁ, Radka. Promlčení nároků z nekalé soutěže ve světle české a vybraných zahraničních právních úprav. *Právní rozhledy* 1/2009, s. 1.

Severního Irska. Velká Británie je stejně jako Česká republika signatářem Pařížské unijní úmluvy, a má tedy povinnost zajistit vhodné zákonné prostředky k potlačování nekalé soutěže.⁹ Zároveň má Británie jakožto členský stát Evropské Unie stejné závazky vyplývající s práva evropského. Pojetí práva proti nekalé soutěži u nás a ve Velké Británii je přesto diametrálně odlišné. Jak již bylo naznačeno, v britském *common law* bychom zvláštní zákon o ochraně proti nekalé soutěži hledali marně. Anglické právo tradičně odmítá definovat neurčité pojmy jako je poctivost nebo dobrá víra a vývoj „dobrých mravů soutěže“ je determinován průběžnými potřebami trhu, bez hrozby předem stanovených právních sankcí.¹⁰ Právní úprava nezná ani civilní delikt nekalé soutěže (*tort of unfair competition*), a v poslední době proto několikrát vyvstala otázka, zda Velká Británie svojí zdánlivou ignorací nekalé soutěže dostala svým mezinárodním závazkům.¹¹

V názorech anglické doktríny však v posledních desetiletích došlo k výraznému posunu. Ani britská právní úprava už neodmítá existenci práva proti nekalé soutěži jako takového. Naopak je dovozováno, že Velká Británie právo proti nekalé soutěži má, jen jej staví na odlišných právních institutech, než které jsou běžné v kontinentálních právních systémech. Co je tedy v našem právním řádu postižitelné na základě ustanovení o ochraně proti nekalé soutěži, je ve Velké Británii postihováno na základě variace právních prostředků vyplývajících ze zákonů upravujících ochranu spotřebitele, z ochrany proti zásahům do ochranných známek, z postihu civilních deliktů *passing off*¹² a *malicious falsehood*¹³, a konečně z nároků z „porušení důvěrných informací“ (*breach of confidence*).¹⁴ Prozatím se tedy zdá, že Velká Británie své mezinárodní závazky neporušila a nekalou soutěž fakticky postihuje, aniž by vznikla urgentní potřeba výslovně konstruovat civilní delikt nekalé soutěže (*tort of unfair competition*).

⁹ Srov. článek 10ter Pařížské unijní úmluvy.

¹⁰ ROBERTSON, Aidan; HORTON, Audrey. Does the United Kingdom ort he European Community need an unfair competition law? *European Intellectual Property Review* 17(12)/1995, s. 568.

¹¹ ALKIN, Tom. Should there be a tort of 'unfair competition' in English law? *Journal of Intellectual Property Law & Practice* 3(1)/2008, s. 48.

¹² Tento civilní delikt se obsahově blíží naší skutkové podstatě vyvolání nebezpečí záměny.

¹³ Tento civilní delikt se obsahově blíží naší skutkové podstatě zlehčování uvedením nebo rozšiřováním nepravdivých údajů o jiném soutěžiteli. V případě *malicious falsehood* musí být poškozenému soutěžiteli v příčinné souvislosti s tímto civilním deliktem způsobena újma.

¹⁴ ARNOLD, Richard. English unfair competition law. *International Review of Intellectual Property and Competition Law* 44(1)/2013, s. 63.

1.1 Generální klauzule a zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže

Právní úprava nekalé soutěže je v občanském zákoníku řešena stejně jako dříve v obchodním zákoníku, resp. v zákoně o ochraně proti nekalé soutěži, osvědčenou cestou kombinace generální klauzule (§ 2976 odst. 1 OZ) a jednotlivých skutkových podstat nekalé soutěže (demonstrativní výčet v § 2976 odst. 2 OZ). Občanský zákoník opouští popisnou metodu definice nekalé soutěže, které bylo užito v obchodním zákoníku, a konstruuje nekalou soutěž správně jako civilní delikt (formulace „*Kdo se dostane...*“).¹⁵ Tato změna není nijak zásadní, je však jistě žádoucí v souvislosti s pojetím nekalé soutěže jako civilního deliktu a tomu odpovídajícímu systematickému zařazení práva proti nekalé soutěži do občanského zákoníku.¹⁶ Vzhledem k tomu, že změny v nové právní úpravě jsou drobné a spíše formulační, dosavadní judikatura a odborná literatura budou nadále v zásadě použitelné.

Ustanovení § 2976 odst. 1 OZ ve svém závěru obsahuje explicitní zákaz nekalé soutěže. Význam takového zákazu tkví v tom, že je jím dáno najisto, že nekalosoutěžní jednání je jednání protiprávní, a proto na něj lze uplatnit sankční prostředky zakotvené v § 2988 a § 2989 OZ.¹⁷

Stejně jako v předchozí právní úpravě obchodního zákoníku má nekalosoutěžní jednání objektivní charakter.¹⁸ Zavinění se tedy v zásadě zkoumat nebude; výjimku z tohoto objektivního principu nově představuje subjektivní princip uplatňující se ve vztahu k nároku na náhradu škody a přiměřené zadostiučinění, který je „novinkou“ v objektivitě posuzování nekalosoutěžního jednání přijatou v kontextu rekonstrukčních

¹⁵ Občanský zákoník se tak vrací k úpravě prvorepublikové, kdy ustanovení § 1 zákona o ochraně proti nekalé soutěži, znělo: „*Kdo dostane se v hospodářském styku v rozpor s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým poškodití soutěžitele, může být žalován, aby se zdržel takového jednání a odstranil závadný stav jím způsobený; věděl-li pak, nebo musil-li vědět, že jednání jeho jest způsobilé poškodití soutěžitele, též, aby nahradil škodu tím způsobenou.*“

¹⁶ ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž podle nového občanského zákoníku. *Obchodněprávní revue* 7-8/2013, s. 207.

¹⁷ ONDREJOVÁ, Dana in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1771.

¹⁸ K objektivnímu charakteru nekalosoutěžního jednání viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2006, sp. zn. 32 Odo 1230/2005: „*Zásadní však je, že obchodní zákoník v příslušných ustanoveních, upravujících nekalou soutěž (srov. § 44 a násl. obch. zák.), tudíž stanovujících, co je jednáním v nekalé soutěži, volní složku projevu vůle (zavinění úmyslné či nedbalostní, zakládající možnost vyvinění-exkulpace), neřeší, ale právě naopak odpovědnost rušitele zakládá na objektivním principu.*“

změn v oblasti obecné právní úpravy náhrady majetkové a nemajetkové újmy (§ 2894 an. OZ).¹⁹

1.1.1 Generální klauzule nekalé soutěže

Generální klauzule nekalé soutěže je dle ustanovení § 2976 OZ naplněna, jsou-li kumulativně splněny tři podmínky, tj. nekalosoutěžního jednání se dopouští ten, kdo (1) jedná v hospodářském styku, (2) takové jednání je v rozporu s dobrými mravy soutěže a konečně (3) takové jednání je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům.

Pokud jsou naplněny všechny zákonné znaky generální klauzule, lze u předmětného jednání bez dalšího přistoupit k jeho postihu podle ustanovení o ochraně proti nekalé soutěži. Význam takto obecně formulované generální klauzule nekalé soutěže se neustále prohlubuje. Plně souhlasím se závěrem D. Ondřejové,²⁰ která uvádí, že *„s rozvojem nových marketingových technik a taktik zaměřených na získání spotřebitele se rovněž zesiluje význam existence právě takového institutu, který by obstál v “čase“ a umožnil tak pojmout široké spektrum různých neustále se vyvíjejících taktik soutěžitelů“*.

Jednání v hospodářském styku

Úprava nového občanského zákoníku upouští od formulace „jednání v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku,“ a dále pracuje pouze s pojmem „jednání v hospodářském styku“.²¹ Pojem „hospodářský styk“ byl do dřívější právní úpravy zaveden novelou obchodního zákoníku (zákonem č. 152/2010 Sb., účinným od 1. 7. 2010). Hlavním motivem této novely byla snaha posílit ochranu spotřebitele v souladu s pojetím práva nekalé soutěže mj. také jako jistého druhu práva spotřebitelského. Cílem zmíněné novely bylo umožnit, aby spotřebitel nebyl chráněn pouze v okamžiku učinění samotného rozhodnutí o nákupu určitého produktu, ale též

¹⁹ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 40.

²⁰ ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž podle nového občanského zákoníku. *Obchodněprávní revue* 7-8/2013, s. 207.

²¹ Občanský zákoník se tak opět vrací k úpravě prvorepublikové, která s pojmem „hospodářský styk“ pracovala (srov. § 1 zákona o ochraně proti nekalé soutěži).

později v průběhu obchodního vztahu.²² S postupným vývojem právní úpravy a jejího výkladu se ukázalo, že „hospodářský styk“ je pojem významově širší než „hospodářská soutěž“; explicitní uvedení formulace „jednání v hospodářské soutěži“ se stalo nadbytečným, a proto od něj bylo v nové právní úpravě občanského zákoníku upuštěno. Prokázání naplnění podmínky jednání v hospodářském styku je v praxi též pravděpodobně jednodušší v porovnání s prokazováním podmínky jednání v hospodářské soutěži.²³

Definice pojmu „jednání v hospodářské soutěži“ se v naší právní úpravě nikdy nevyskytovala a výklad pojmu byl ponechán na judikatuře soudů. V souvislosti s jednáním v hospodářské soutěži došlo k dovození podmínky existence soutěžního vztahu, či alespoň soutěžního vztahu *ad hoc*.²⁴ Stejně tak je pojem „jednání v hospodářském styku“ výrazem neurčitým a v právním řádu nedefinovaným. Co přesně je tedy třeba naplnit, aby určité jednání bylo považováno za jednání v hospodářském styku, bude opět záležet na soudní interpretaci.

Jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže

Pojem dobrých mravů soutěže není v zákoně definován. Lze je chápat jako jakési „měřítko etického hodnocení konkrétních situací a jejich souladu s obecně uznávanými pravidly slušného a poctivého jednání“, přičemž rozpor s dobrými mravy soutěže se vždy posuzuje individuálně dle skutkových okolností každého jednotlivého případu.²⁵ Výklad pojmu se dále poměrně rychle mění též z časového hlediska s ohledem na určitou živelnost hospodářského styku. Proto je třeba k judikatuře přistupovat s určitou rezervovaností, neboť jednání dříve absolutně nepřijatelné může být dnes nezávadné a naopak. Stejně tak není smyslem úpravy ochrany před nekalosoutěžním jednáním „zakonzervovat“ určitý stav a tím zajistit soutěžiteli jednou provždy monopolní postavení, které by ve svém důsledku znemožnilo volnou tržní soutěž.²⁶

²² HAJN, Petr. Zjevné a méně zřejmé změny v českém právu proti nekalé soutěži. *Obchodněprávní revue* 7/2011, s. 193.

²³ ONDREJOVÁ, Dana in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1772.

²⁴ K výkladu pojmu „soutěžní vztah“ viz níže část 2.1.1 pojednávající o soutěžiteli jako účastníku řízení ve sporech z nekalé soutěže.

²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 32 Odo 189/2005.

²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 32 Odo 267/2005.

Dobré mravy soutěže nelze chápat stejně jako dobré mravy obecně (tedy dobré mravy ve smyslu § 1 odst. 2 OZ, § 2 odst. 3 OZ apod.). V rámci zachování fungující a efektivní ekonomiky není možné na osoby jednající v hospodářském styku uvalit přehnaně restriktivní omezení; soutěž sama o sobě může být i zničující, pokud probíhá podle předem stanovených pravidel. Slovy P. Hajna,²⁷ „*usilujíce o určité hodnoty, nevyhnou se právnické i fyzické osoby tomu, aby o takové hodnoty v té či oné míře zkrátily osoby druhé a způsobily jim stav, který může být chápán jako újma*“. Pokud soutěžitel jedná způsobem, který nelze považovat za zakázaný, je naopak újma způsobená konkurentovi běžným průvodním jevem soutěžních vztahů, přičemž taková újma může vyústit až v existenční likvidaci konkurujícího subjektu.

Otázka existence rozporu s dobrými mravy soutěže je otázkou právní a nikoliv skutkovou. V souvislosti se soudní interpretací dobrých mravů soutěže a opakovaným výskytem určitých typizovaných jednání, které není možné podřadit pod zvláštní zákonné skutkové podstaty nekalé soutěže, se začaly utvářet tzv. soudcovské nepojmenované skutkové podstaty nekalé soutěže. Tyto lze rozdělit do tří skupin; první skupinu představuje porušení norem veřejného nebo soukromého práva se soutěžním dopadem, druhou jednání blízká se jednání naplňujícímu znaky jiné zákonné skutkové podstaty, a konečně do třetí skupiny patří ostatní jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže.²⁸

Způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům

Aby bylo jednání nekalosoutěžní, musí být konečně způsobilé přivodit újmu soutěžitelům nebo zákazníkům. Ze skutečnosti, že postačuje způsobilost přivodit takovou újmu, tedy újma reálně vůbec nemusí vzniknout, dovozujeme charakter nekalé soutěže jako ohrožovacího deliktu. Již objektivně hrozící újma umožňuje (potenciálnímu) poškozenému uchýlit se k právním prostředkům ochrany proti nekalé soutěži. Hrozící újma může být hmotná či nehmotná. Na rozsahu újmy v zásadě

²⁷ HAJN, Petr. Nekalá soutěž a některá obecná ustanovení nového občanského zákoníku. *Obchodněprávní revue* 4/2014, s. 97.

²⁸ Blíže viz např. ONDREJOVÁ, Dana. Tzv. soudcovské (nepojmenované) skutkové podstaty nekalé soutěže pohledem nové systematiky. *Obchodněprávní revue* 10/2014, s. 287.

nezáleží, pokud takto hrozící újma je alespoň reálná, nikoliv vyspekulovaná či velmi nepravděpodobná.²⁹

Užití plurálu („jednání způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům“) v generální klauzuli v § 2976 odst. 1 OZ může při výkladu ustanovení způsobit nejasnosti. Restriktivní jazykový výklad by totiž naznačoval, že újma musí hrozit alespoň dvěma osobám a ohrožení jediného soutěžitele nebo zákazníka nebude postačovat k naplnění třetí z podmínek generální klauzule.³⁰ S ohledem na celkovou koncepci práva nekalé soutěže takový výklad nelze přijmout. Nicméně vzhledem k tomu, že tato formulační nepřesnost byla obsažena již v úpravě obchodního zákoníku, mohl se jí dle mého názoru zákonodárce v rámci rekodifikace vyvarovat.

1.1.2 Zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže a jejich vztah ke generální klauzuli

Generální klauzule nekalé soutěže je v § 2976 odst. 2 OZ doplněna demonstrativním výčtem deseti zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže. V porovnání s úpravou obchodního zákoníku byl zákonný výčet rozšířen o skutkovou podstatu dotěrného obtěžování (§ 2986 OZ).

Naplnění podmínek generální klauzule nekalé soutěže lze chápat jako podmínku nutnou a zároveň dostačující ke kvalifikaci určitého jednání jako nekalosoutěžního.³¹ Soudce tedy musí nejprve zkoumat naplnění znaků generální klauzule, a až následně může přistoupit k podřazení určitého jednání pod výslovně upravenou skutkovou podstatu. I když nastane situace, kdy určité jednání naplní znaky generální klauzule, nikoliv však znaky žádné ze zvláštních skutkových podstat, je předmětné jednání nekalosoutěžní, a proto postižitelné podle příslušných ustanovení o ochraně proti nekalé soutěži. Naopak pokud jsou naplněny znaky zvláštní zákonné skutkové podstaty, nikoliv ale všechny tři znaky generální klauzule, jednání nebude možno klasifikovat jako nekalosoutěžní a poškozený nebude moci využít právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži dle občanského zákoníku.³²

²⁹ Interpretaci třetí podmínky generální klauzule se zabýval Nejvyšší soud ČR např. v rozsudku ze dne 29. 4. 2008, sp.zn. 32 Cdo 139/2008.

³⁰ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 49.

³¹ HAJN, Petr in BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 214.

³² V rozporu s tímto obecně uznávaným postupem „od obecného k zvláštnímu“ se vyslovil Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 4. 4. 2006, sp. zn. 32 Odo 1370/2005, kde uvedl, že bude-li určité

Přestože je koncepce kombinace generální klauzule a demonstrativního výčtu skutkových podstat tradiční formou úpravy postihu nekalé soutěže, vyskytuje se v odborné literatuře názor, zda demonstrativní výčet jednotlivých skutkových podstat není s ohledem na rostoucí význam tzv. soudcovských skutkových podstat nadbytečný.³³ Domnívám se, že zahrnutí typizovaných skutkových podstat, které se v praxi nejčastěji vyskytují, do textu zákona na závadu není. Nejen že se jedná o osvědčený model s dlouholetou tradicí, ale tyto zvláštní skutkové podstaty slouží jako užitečné interpretační vodítko nejen pro soudce, ale též pro případné žalobce.

2. Aktivní a pasivní legitimace ve sporech z nekalé soutěže

Přímo z Listiny základních práv a svobod vyplývá právo každého svobodně rozvíjet svoji soutěžní činnost, sledovat tím dosažení vlastního hospodářského prospěchu a za tímto účelem se s jinými sdružovat (čl. 26 odst. 1 LZPS a čl. 27 odst. 1 LZPS).³⁴ Právní úprava zákazu zneužití a omezení hospodářské soutěže obsažená v § 2972 an. OZ pak představuje nezbytný limit výše uvedených práv. Ačkoliv je tedy v zásadě dovolena i zničující soutěž směřující k porážce konkurenta, vždy se tak musí dít v souladu s právem aprobovanými pravidly.

Podle ustanovení § 2976 odst. 1 OZ jsou aktivně legitimovanými subjekty ve sporech z nekalé soutěže (tj. subjekty, které mohou v takových sporech vystupovat na straně žalobce) v první řadě soutěžitelé a zákazníci jakožto osoby, jejichž práva byla přímo dotčena nekalosoutěžním jednáním. Dále přiznává zákon za podmínek stanovených v § 2989 odst. 1 OZ aktivní legitimaci právnickým osobám oprávněným

jednání naplňovat znaky zvláštní skutkové podstaty, bude též automaticky naplňovat znaky generální klauzule a tuto nebude nutné zvlášť zkoumat. Tento názor byl považován za sporný a následná judikatura potvrdila správnost postupu „od obecného k zvláštnímu,“ který odpovídá významu a funkci generální klauzule jakožto stěžejního institutu práva nekalé soutěže. Blíže viz ONDREJOVÁ, Dana. Generální klauzule nekalé soutěže v aktuální rozhodovací praxi Nejvyššího soudu ČR. *Soudní rozhledy* 4/2009, s. 121.

³³ Viz např. ONDREJOVÁ, Dana in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 1782.

³⁴ Uvedené právo bylo výslovně zakotveno v § 41 ObchZ. Vzhledem k tomu, že toto právo přímo plyne z ústavního pořádku (LZPS), nový občanský zákoník vypustil duplicitní úpravu. K tomu blíže např. HAJN, Petr. Nekalá soutěž a některá obecná ustanovení nového občanského zákoníku. *Obchodněprávní revue* 4/2014, s. 97.

hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků. Konečně do skupiny možných žalobců patří tzv. jiné osoby dotčené nekalou soutěží.³⁵

Osoby, které ve sporech z nekalé soutěže vystupují v postavení žalovaného, tedy osoby pasivně legitimované, zákon označuje za rušitele (§ 2988 OZ) a jsou jimi typicky soutěžitelé - podnikatelé. Konkrétní rušitele pak lze blíže dovodit z ustanovení jednotlivých zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže. Rušitelem však nemusí být výhradně jen soutěžitel, neboť pojem rušitel je ve své podstatě významově širší. Osobou pasivně legitimovanou může být také tzv. osoba pomocná,³⁶ tedy ten, koho za sebe soutěžitel nechá jednat, či komu dá soutěžitel k určitému jednání podnět nebo jej jinak podporuje nebo pro sebe využije.³⁷

Problematiky procesní legitimace ve sporech z nekalé soutěže se týká také ustanovení § 2974 OZ, které upravuje ochranu zahraničních osob³⁸ proti nekalé soutěží. S účinností nového občanského zákoníku došlo k rozšíření skupiny zahraničních osob, kterým zákon poskytuje ochranu proti nekalé soutěží ve stejném rozsahu a za stejných podmínek jako osobám českým. Podle nové právní úpravy mohou aktivní legitimaci ve sporech z nekalé soutěže využít zahraniční osoby, které se na našem území účastní hospodářské soutěže (dle ustanovení § 43 odst. 2 ObchZ musela zahraniční osoba na území České republiky podnikat). Zároveň je třeba zdůraznit, že uvedené ustanovení se stejně tak vztahuje na pasivní legitimaci v nekalosoutěžních sporech, a proto mohou být v rámci ochrany před nekalou soutěží zahraniční osoby účastníci se hospodářské soutěže v České republice také na straně žalované.³⁹

³⁵ Aktivní legitimace těchto jiných osob dotčených nekalou soutěží je dovozována z obecné formulace ustanovení § 2988 OZ, podle kterého je aktivně legitimovaným subjektem v řízení o ochraně proti nekalé soutěží jakákoliv osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno, tj. nikoliv pouze soutěžitel a zákazník ve smyslu § 2976 odst. 1 OZ (generální klauzule nekalé soutěže).

³⁶ Tento pojem používá a dále rozebírá D. Ondřejová in ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěží*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 81 an. Zmiňuje jej též ELIÁŠ, Karel in ELIÁŠ, Karel; BEJČEK, Josef; HAJN, Petr; JEŽEK, Jiří. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 302.

³⁷ MUNKOVÁ, Jindřiška. *Právo proti nekalé soutěží: komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 110.

³⁸ Zahraniční osobou je podle § 3024 OZ „fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky.“

³⁹ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 24.

2.1 Aktivně legitimované subjekty řízení

2.1.1 Soutěžitelé

Pojem soutěžitel je bezesporu jedním z klíčových pojmů soutěžního práva. Jak je uvedeno výše, soutěžitel může být ve sporech z nekalé soutěže žalobcem i žalovaným. Co bude v textu dále řečeno o soutěžiteli jako o aktivně legitimovaném subjektu řízení, je aplikovatelné také na postavení soutěžitele, který se ve sporu ocitne na straně žalované.

Podle ustanovení § 2972 OZ je soutěžitelem ten, kdo se účastní hospodářské soutěže. Pojem „jednání v hospodářské soutěži“ není v zákoně definován a vykládá se vždy podle skutkových okolností každého konkrétního případu. Oproti obchodnímu zákoníku, který označoval za soutěžitele všechny fyzické a právnické osoby (srov. § 41 ObchZ), došlo k formulační, nikoliv však k obsahové změně.⁴⁰ Formulace generální klauzule nekalé soutěže počínaje slovem „kdo“ odpovídá pojetí nekalé soutěže jako civilního deliktu, přičemž tímto výrazem je myšlena osoba ve smyslu občanského zákoníku (§ 18 OZ), tedy jakákoliv osoba fyzická nebo právnická. Zmínka o tom, že soutěžitelem může být i nepodnikatel (srov. § 41 ObchZ), nebyla do úpravy nového občanského zákoníku převzata, neboť je ve své podstatě nadbytečná.⁴¹

Veřejná větev soutěžního práva chápe pojem soutěžitel širěji; dle § 2 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, jsou soutěžiteli nejen fyzické a právnické osoby, ale též další subjekty, kterým právní řád nepřiznává právní osobnost.⁴² Změna definice soutěžitele v novém občanském zákoníku se tohoto rozdílného pojetí soutěžitele v soukromoprávní a veřejnoprávní větvi soutěžního práva nedotkla. Nadále tak platí, že např. holding, který je typicky soutěžitelem ve smyslu veřejného práva (a může být postížen příslušnými veřejnoprávními sankcemi), nemůže být nikdy soutěžitelem dle ustanovení občanského zákoníku o nekalé soutěži. Následující text se bude týkat pouze soutěžitele ve smyslu soukromoprávního postihu nekalé soutěže.

⁴⁰ Viz např. ONDREJOVÁ, Dana in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1756.

⁴¹ K účasti nepodnikatele v hospodářské soutěži se vyjádřil Nejvyšší soud ČR v rozsudku ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 29 Odo 106/2001: „Pro úvahu, zda jednání konkrétního subjektu je jednáním v hospodářské soutěži (§ 44 odst. 1 obch. zák.), není rozhodné, že jde o podnikatele, nýbrž to, zda šlo o jednání uskutečněné za účelem soutěžního záměru, a nikoli záměru jiného.“

⁴² Dle uvedeného ustanovení jsou soutěžiteli „fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právními osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli.“

V zásadě platí, že při jednání v hospodářské soutěži se soutěžitelé nacházejí ve vzájemném soutěžním vztahu, tedy každý soutěžitel je v soutěžním vztahu s alespoň jedním jiným účastníkem hospodářské soutěže. Vztah ke konkrétní osobě však není podmínkou nutnou. Jak judikoval Nejvyšší soud ČR,⁴³ „*pojem jednání v hospodářské soutěži není vymezen pomocí vztahu ke konkrétní osobě. Je proto rozhodující povaha chování, jeho souvislosti, nikoli otázka, zda jde o jednání v konkrétním vztahu k druhému soutěžiteli. ... Soutěžení se totiž v praxi odehrává tak, že soutěžitel uskutečňuje svoji činnost v nejrůznějších právních i neprávních vztazích, ale jeho chování nepřímou ovlivňuje úspěšnost či neúspěšnost ostatních soutěžitelů, a to buď způsobem, který není protiprávní, anebo který je v rozporu s právem*“.

Extenzivní výklad pojmu soutěžní vztah můžeme demonstrovat na dalším rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR:⁴⁴ „*Soutěžní vztah je třeba interpretovat s přihlédnutím k pojmu soutěžitel velmi široce, neboť v soutěžním vztahu jsou nejen přímí soutěžitelé, poskytující totožná plnění, ale i všechny ostatní subjekty, kterými mohou být i nepodnikatelé, které však působí v podobných, navazujících nebo navzájem substituovatelných oborech nebo hospodářských činnostech.*“

Příkladem širokého pojetí pojmu soutěžní vztah lze uvést mnoho. Nejvyšší soud ČR⁴⁵ např. judikoval, že obchodní společnost se ocitá v soutěžním vztahu s jinými soutěžiteli již okamžikem zápisu svého předmětu podnikání do obchodního rejstříku bez ohledu na to, kdy s provozováním vlastní podnikatelské činnosti reálně započne. Samotným zápisem této skutečnosti činí totiž nabídku konkrétních služeb na relevantním trhu, a tedy konstituuje soutěžní vztah k jiným účastníkům hospodářské soutěže. Soutěžní vztah mezi zakladateli připravujícími podmínky pro podnikání nově vznikající společnosti a konkurujícím subjektem může vzniknout dokonce před zápisem obchodní společnosti do obchodního rejstříku.⁴⁶ Podobně byl dovozen soutěžní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem v situaci, kdy si zaměstnanec připravuje

⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 2010, sp.zn. 23 Cdo 1345/2009.

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 3. 2006, sp. zn. 32 Odo 1230/2005.

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 3. 2008, sp.zn. 32 Odo 1042/2005.

⁴⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 3 Cmo 36/92. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 1. 3. 2015].

výhodnější podmínky pro vlastní podnikání na úkor zaměstnavatele, přičemž pracovní poměr u zaměstnavatele v rozhodné době ještě není ukončen.⁴⁷

Další podmínkou „jednání v hospodářské soutěži“ je soutěžní orientace jednání soutěžitele (ať je toto jednání aktivní nebo pasivní), tj. musí zde být přítomný soutěžitelův zájem na výsledku soutěže. I kdyby dva subjekty nebyly ve vzájemném soutěžním vztahu, může být určité jednání nekalosoutěžní, pokud je možné u příslušného subjektu prokázat alespoň existenci právě tohoto soutěžního záměru.⁴⁸ Jedná-li osoba se soutěžním záměrem (resp. účelem), objektivně takovým svým jednáním sleduje soutěžní neboli konkurenční cíl (na rozdíl např. od cíle vzdělávacího, cíle informovat spotřebitele či objektivně otestovat určité výrobky). Soutěžní záměr nelze volně zaměňovat s úmyslem jako subjektivní stránkou protiprávního jednání.⁴⁹

Soutěžitele můžeme dělit na dvě podskupiny, a to na soutěžitele v užším smyslu a soutěžitele v širším smyslu.⁵⁰ Mezi soutěžitele v užším smyslu patří v první řadě podnikatelé podle § 420 a § 421 OZ, ale také podnikatelé neoprávnění ve smyslu § 5 odst. 1 OZ. Pojem soutěžitel přitom bývá často chybně ztotožňován s pojmem konkurent. Konkurenti mohou být přímí (nabízející totožné či velmi podobné výrobky) nebo nepřímí (nabízející výrobky vzájemně substituovatelné, přičemž zaměnitelnost výrobků judikatura pojímá značně široce⁵¹). Pojem soutěžitele dle § 2972 OZ je ovšem významově širší; konkurenti (typicky podnikatelé) patří právě do uvedené skupiny soutěžitelů v užším slova smyslu.⁵²

⁴⁷ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp.zn. 3 Cmo 260/97. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 1. 3. 2015].

⁴⁸ ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 30.

⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.9.2009, sp. zn. 23 Cdo 4941/2008.

⁵⁰ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 9 – 10.

⁵¹ Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 32 Odo 1642/2005.

⁵² K nutnosti existence konkurenčního vztahu mezi soutěžiteli se zajímavě vyjádřil Nejvyšší soud ČR v usnesení ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 5 Tdo 102/2006: „Pro kvalifikaci určitého jednání jako nekalosoutěžního pouze podle tzv. generální klauzule je nutné vykládat pojem soutěžního vztahu široce, bez nutnosti konkurenčního vztahu v tomtéž nebo obdobném předmětu podnikání. ... To vyplývá z poměrně širokého vymezení účastníků hospodářské soutěže, tj. soutěžitelů. ... Kdyby ovšem činnost určitého soutěžitele měla být některým ze zvláštních případů nekalé soutěže podle § 45 až § 52 obch. zák., podmínka nekalé soutěže spočívající v tom, že jde o jednání v hospodářské soutěži, může vyžadovat – podle typu nekalosoutěžního jednání – užší konkurenční vztah mezi soutěžiteli.“

Co se týče soutěžitelů v širším slova smyslu, teorie pracuje s termínem soutěžitel ad hoc,⁵³ kterým bude typicky nepodnikatel, jehož účast v hospodářské soutěži je nahodilá a nepravdělná, který však má v daném konkrétním případě zájem na výsledku hospodářské soutěže, tj. na úspěchu jednoho soutěžitele na úkor soutěžitele jiného.⁵⁴ Mezi tyto soutěžitele ad hoc patří především svobodně tvořící umělci, stát, jednotky územní samosprávy, veřejnoprávní korporace, vědci apod.⁵⁵

D. Ondřejová⁵⁶ uvádí, že soutěžitelé se střetávají na tzv. relevantním trhu, který je vymezen co do svého předmětu, času a prostoru. S ohledem na odstraňování překážek obchodování na vnitřním trhu Evropské Unie a na stále rostoucí vliv globalizace obecně se vymezení tohoto relevantního trhu posouvá od dřívějšího spíše územního (prostorového) vymezení k pojetí relevantního trhu jako trhu výrobního.⁵⁷

Soutěžitelé jakožto žalobci v možných nekalosoutěžních sporech jsou oprávněni uplatnit veškeré nároky, které poškozeným přiznává občanský zákoník (§ 2988), tj. zdržovací a odstraňovací nárok, nároky na přiměřené zadostiučinění, náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení, případně nároky, které jim přiznávají jiné právní předpisy. Aktivní legitimace žalobců není nijak omezena ani co do jednotlivých skutkových podstat nekalé soutěže, tj. soutěžitelé jsou oprávněni vymáhat své nároky ve všech případech nekalé soutěže.

2.1.2 Zákazníci

Vedle soutěžitelů jsou dle generální klauzule dalšími aktivně legitimovanými subjekty ze sporů z nekalé soutěže zákazníci. Nový občanský zákoník upouští od formulace „spotřebitelé a další zákazníci“,⁵⁸ když se v podstatě jedná o duplicitní vyjádření téhož, a nadále používá pouze zastřešující termín „zákazníci“. Pojem zákazník

⁵³ Viz např. HAJN, Petr in BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 216.

⁵⁴ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006.

⁵⁵ Blíže viz ONDŘEJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 39.

⁵⁶ Ibid, s. 32.

⁵⁷ Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 19 Cm 153/2008 (potvrdil Vrchní soud v Praze, sp. zn. 3 Cmo 203/2011) in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1760.

⁵⁸ Ustanovení § 44 ObchZ prošlo postupným vývojem. Původní úprava účinná od 1. 1. 1991 obsahovala formulaci „soutěžitelé nebo spotřebitelé.“ Od novely obchodního zákoníku účinné od 1. 7. 2010 (provedena zákonem č. 370/2000 Sb.) byli v ustanovení uvedeni „soutěžitelé, spotřebitelé nebo jiní zákazníci.“

dle generální klauzule není v zákoně blíže definován, rozumí se jím stejně jako dle dřívější úpravy obchodního zákoníku spotřebitel, nebo další (jiný) zákazník.

Legální definice spotřebitele je obsažena v ustanovení § 419 OZ, podle kterého je spotřebitelem „každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná“. Srovnáme-li tuto definici s ustanovením článku 2 písm. a) směrnice o nekalých obchodních praktikách, dle kterého je spotřebitel „fyzická osoba, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání,“ dojdeme k závěru, že definice formulovaná českým zákonodárcem je eurokonformní. Jiným zákazníkem, resp. zákazníkem obecně, může být nepodnikající i podnikající právnická osoba.

D. Ondřejová⁵⁹ uvádí, že při absenci legální definice pojmu zákazník je jeho výklad ponechán judikatuře a doktríně. Jako příklad nepodnikající právnické osoby v pozici zákazníka zmiňuje nadaci, spolek, územní samosprávné celky či stát. Zákazníkem může být i podnikatel, ale pouze za předpokladu, že se bude ve vztahu k rušiteli nacházet v pozici slabší strany, jejíž ochrana je jednou ze základních zásad soukromého práva (srov. zejm. § 433 OZ).

V odborné literatuře není sporu o tom, že aktivní legitimace zákazníků není stejně jako u soutěžitelů nijak omezena co do možných uplatňovaných nároků dle § 2988 OZ (resp. dle dřívějšího § 53 ObchZ). Ovšem ohledně aktivní legitimace zákazníků ve vztahu k možnosti žalovat v jednotlivých případech nekalé soutěže se názory odborníků částečně rozcházejí. J. Munková⁶⁰ ve výkladu týkajícím se aktivní legitimace spotřebitelů⁶¹ uvádí, že spotřebitel může být žalobcem výhradně v případě, kdy je dotčen jeho zájem, což je pak zcela vyloučeno u skutkových podstat parazitování na pověsti, podplácení, zlehčování a porušení obchodního tajemství. D. Ondřejová⁶² volí méně striktní pojetí, když přiznává spotřebitelům žalobní nároky ve všech

⁵⁹ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 48.

⁶⁰ MUNKOVÁ, J. in ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 201.

⁶¹ Opět podotýkám, že úprava nového občanského zákoníku pracuje pouze s pojmem „zákazník“ jakožto s pojmem zahrnujícím spotřebitele i jiné zákazníky. Výklad k právní úpravě obchodního zákoníku můžeme použít i za účinnosti nové právní úpravy.

⁶² ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 75.

případech nekalé soutěže, ale dodává, že ke vzniku aktivní legitimace je nutnou podmínkou dotčení práv toho kterého spotřebitele. I když aktivní legitimace spotřebitelů (resp. obecně zákazníků) není formálně omezena, není u některých skutkových podstat z povahy věci v praxi běžná (např. u zmíněných skutkových podstat parazitování na pověsti, podplácení či porušení obchodního tajemství).

Osobně se přikláním k druhému nastíněnému výkladu. Zákonná dikce aktivní legitimaci zákazníků explicitně nijak neomezuje, a proto jsou zákazníci oprávněni podat žalobu ve všech případech nekalé soutěže. I když se podání žalob zákazníky v případech dle § 2982 až § 2985 OZ nepředpokládá a v praxi nebude příliš časté, nelze jejich aktivní legitimaci bez dalšího vyloučit, neboť takový postup nemá oporu v zákonné úpravě.

K otázce skutečného smyslu aktivní legitimace spotřebitelů se vyjádřil O. Hruďa,⁶³ který zákonodárcův počin přiznat spotřebiteli v nekalosoutěžních sporech postavení žalobce označil za překvapující a v konečném důsledku bez praktického významu. Spotřebitelé totiž svoji procesní legitimaci téměř nikdy nevyužívají a samotné soudy by k jejich případným žalobám přistupovaly patrně s jistou rezervovaností, neboť spotřebitel by mohl být lehce motivován zejména vizí náhrady nákladů řízení či touhou po pomstě. Uvedený názor uvádím spíše pro zajímavost. V první řadě byla formulace obsažená v generální klauzuli rozšířena ze soutěžitelů také na jiné zákazníky, resp. s novou právní úpravou pouze na zákazníky, a toto rozšíření ovlivňuje i samotnou aktivní legitimaci ve sporech z nekalé soutěže (i když pravděpodobně ani v současnosti nelze očekávat výrazný nárůst počtu žalob). Dále se domnívám, že zákonodárcův počin mohl být pro někoho ve své době sice „překvapující“, ale v konečném důsledku odpovídá stále rostoucímu důrazu na ochranu spotřebitele jako slabší strany, a to nejen na národní, ale také na celoevropské úrovni.

2.1.3 Právní osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků

Na straně žalobce mohou ve sporech z nekalé soutěže stejně jako dle předchozí právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku kromě soutěžitelů a zákazníků, popř. také kromě tzv. jiných osob dotčených nekalou soutěží, vystupovat právní osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů a zákazníků. Oproti předchozí právní úpravě došlo

⁶³ HRUDA, Ondřej. Zdržovací nárok ve věcech nekalé soutěže – nenastal čas „přítvrdit“? *Právní rozhledy* 18/2010, s. 656.

pouze k terminologické změně (nahrazení slova „spotřebitelů“ pojmem „zákazníků“), které logicky navazuje na formulační změnu generální klauzule. Naproti tomu k žádné koncepční změně nedošlo; aktivní legitimaci právnických osob oprávněných hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků se nadále věnuje jedno ustanovení občanského zákoníku (§ 2989 OZ), které je *lex specialis* k ustanovení § 2988 OZ týkajícího se jednotlivých nároků osob dotčených nekalosoutěžním jednáním.

Specifikum aktivní legitimace právnických osob dle ustanovení § 2989 OZ spočívá v tom, že na rozdíl od všech ostatních aktivně legitimovaných subjektů práva právnických osob nemusí být dotčena (ohrožena nebo porušena) nekalou soutěží, a tyto přesto mohou v řízení vystupovat jako žalobci. Na druhou stranu aby mohly takové právnické osoby vůbec zahájit řízení před soudem, musí vždy nejprve dojít k dotčení práv konkrétního soutěžitele nebo zákazníka.⁶⁴

Právnická osoba oprávněná hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků nemusí být za tímto účelem zvlášť zřízena (takový požadavek totiž neplyne ze zákona). Obecně platí, že aktivní legitimace příslušných právnických osob vyplývá z podstatného charakteru jejich činnosti, tj. zejména přímo ze zakladatelských dokumentů právnické osoby (např. ochrana hospodářských zájmů soutěžitelů nebo zákazníků jakožto relevantní předmět činnosti právnické osoby). Toto však není podmínkou a nelze proto vyloučit případy, kdy se určitá právnická osoba bude zabývat ochranou zájmů soutěžitelů či zákazníků jen sekundárně, případně i zcela nahodile (*ad hoc*).⁶⁵

Dalším specifikem vztahujícím se k právnickým osobám oprávněným hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků je omezení jejich legitimace co do možných uplatňovaných nároků a možnosti žalovat v jednotlivých případech nekalé soutěže. Ustanovení § 2989 OZ opravňuje právnické osoby uplatňovat pouze zdržovací a odstraňovací nárok. Totéž ustanovení obsahuje negativní výčet zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže, u kterých právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků na straně žalobce vystupovat nemohou. Mezi tyto zvláštní skutkové podstaty patří parazitování na pověsti (§ 2982 OZ), podplácení (§ 2983 OZ), zlehčování

⁶⁴ ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 75.

⁶⁵ Současná právní úprava na rozdíl od právní úpravy postihu nekalé soutěže dle prvorepublikového zákona o ochraně proti nekalé soutěži, neobsahuje přesnější popis právnické osoby. Uvedený zákon v § 15 explicitně stanovil, že aktivní legitimace za stanovených podmínek náleží „každé korporaci podle stanov povolané hájiti hospodářské zájmy soutěžitelů činem dotčených“.

(§ 2984 OZ) a porušení obchodního tajemství (§ 2985 OZ).⁶⁶ Na druhé straně nejsou právnické osoby ve sporech z nekalé soutěže dotčeny co do své procesní subjektivity, tyto právnické osoby naopak „*musí ve sporech z nekalé soutěže vystupovat jako účastník řízení namísto osob, jejichž zájmy hájí, nikoliv jako jejich zástupce*“. V této souvislosti je nutné upozornit na rozdíl mezi aktivní legitimací právnických osob dle § 2989 OZ a smluvním zastoupením soutěžitele nebo zákazníka na základě plné moci.⁶⁷

Ačkoliv je přiznání aktivní legitimace i jiným subjektům než osobám přímo dotčeným nekalosoutěžním jednáním jistě pozitivním prvkem právní úpravy nekalé soutěže, nabízí se otázka, do jaké míry se jedná o institut efektivní a využívaný. Předmětné právnické osoby mají v porovnání zejména se spotřebitelem jistě mnohem lepší předpoklady dosáhnout žádoucí ochrany, a to především po stránce odborné, finanční či vzhledem k jejich možnostem přístupu k informacím. Přesto se tyto právnické osoby v nekalosoutěžních sporech na straně žalobců vyskytují minimálně, což je skutečnost jednoznačně negativní. Ani snaha zákonodárce ulehčit soutěžitelům a zákazníkům jejich postavení nevede ke kýženému výsledku, tj. k efektivnímu potírání nekalé soutěže.⁶⁸ O. Hruďa⁶⁹ spatřuje problém v rozhodovací praxi soudů, která nekalosoutěžní jednání reálně nestíhá v dostatečné míře, a proto se aktivní legitimace právnických osob v našich podmínkách podstatně neuplatní, i když v zahraničí jde o institut funkční a značně využívaný.

Dle mého názoru by jistým řešením mohlo být odstranění limitace aktivní legitimace právnických osob negativním výčtem zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže dle § 2989 odst. 1 OZ, neboť i tyto nekalosoutěžní praktiky mohou mít snadno dopad na sféru oprávněných zájmů soutěžitelů a zákazníků. Toto omezení bylo v minulosti kritizováno,⁷⁰ přesto však bylo bez dalšího převzato i do nového

⁶⁶ V rámci rekodifikace soukromého práva byla odstraněna legislativně technická chyba obsažená v obchodním zákoníku, která nepřiznávala právnickým osobám oprávněným hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů aktivní legitimaci v případě skutkové podstaty dle § 50a ObchZ (srovnávací reklama). Naopak nelze s jistotou říci, proč zákon nepřiznává právnickým osobám aktivní legitimaci u nové skutkové podstaty dotěrného obtěžování (§ 2986 OZ).

⁶⁷ ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 75.

⁶⁸ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 298.

⁶⁹ HRUDA, Ondřej. Zdržovací nárok ve věcech nekalé soutěže – nenastal čas „přítvrdit“? *Právní rozhledy* 18/2010, s. 656.

⁷⁰ Viz např. ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 76.

občanského zákoníku. Na druhou stranu nelze význam takového rozšíření přeceňovat, protože ani vstřícný krok zákonodárce nemůže zaručit, že právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů a zákazníků by pak svých zákonných prostředků účelně využívaly.

2.1.4 Jiné osoby dotčené nekalou soutěží

Jinými osobami dotčenými nekalou soutěží se rozumí osoby, které zákon sice výslovně jako aktivně legitimované subjekty řízení neuvádí (na rozdíl od subjektů popsaných výše), ale jejichž práva byla přesto ohrožena nebo porušena nekalosoutěžním jednáním rušitele. Tyto osoby jsou ve smyslu § 2988 OZ také oprávněné uplatnit příslušné nároky z nekalé soutěže. Typickým příkladem této „jiné“ osoby je člověk, jehož osobnostní atributy (jako např. jméno nebo podoba) byly bez jeho svolení použity v reklamě.

Pokud došlo k ohrožení nebo porušení práv osob z této skupiny aktivně legitimovaných subjektů ve sporech z nekalé soutěže, mohou tyto uplatnit veškeré nároky ve všech případech nekalé soutěže. Jejich aktivní legitimace tedy stejně jako u soutěžitelů a zákazníků není nijak formálně omezena. Z logiky věci plyne, že tyto jiné osoby opět nebudou vystupovat na straně žalobce ve sporech z některých skutkových podstat, jako jsou např. parazitování na pověsti, podplácení, zlehčování či porušení obchodního tajemství.

Ve své dřívější publikaci D. Ondřejová⁷¹ uvádí jako podmínku vzniku aktivní legitimace těchto jiných osob skutečnost, že společně s jejich právy musí být vždy souběžně dotčena práva jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů, resp. jiných zákazníků. V *Komentáři*⁷² k novému občanskému zákoníku autorka tuto podmínku již neuvádí. Mám však za to, že tento požadavek na paralelní dotčení práv jiných soutěžitelů nebo zákazníků zůstává u aktivní legitimace tzv. jiných osob dotčených nekalou soutěží zachován s ohledem na nutnost naplnit všechny podmínky generální klauzule nekalé soutěže dle § 2976 odst. 1 OZ (tedy včetně podmínky způsoblosti přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům).

⁷¹ ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 68.

⁷² ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 248.

2.2 Pasivně legitimované subjekty řízení

2.2.1 Rušitel

Pasivně legitimovanými subjekty v řízení o ochraně před jednáním nekalé soutěže jsou ve smyslu § 2988 OZ tzv. rušitelé. Zákon osobu rušitele obecně nedefinuje. Výkladem lze dovodit, že rušitelem bude ten, jehož jednání naplní všechny tři znaky generální klauzule nekalé soutěže, případně i znaky některé ze zvláštních skutkových podstat, ať již výslovně upravených v zákoně či tzv. soudcovských skutkových podstat nekalé soutěže. V praxi je rušitelem ve většině případů soutěžitel – podnikatel, který je ve vztahu přímé konkurence k osobě (žalobci), jejíž práva byla nekalosoutěžním jednáním dotčena. K pojmu soutěžitel platí, co bylo uvedeno výše v části věnující se aktivně legitimovaným subjektům řízení.

Kdo bude v konkrétním případě rušitelem, vyplývá přímo z ustanovení upravujících jednotlivé zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže (§ 2977 – § 2988 OZ). Přehled jednotlivých skutkových podstat spolu s konkrétní osobou rušitele je uveden v tabulce na konci této podkapitoly.

2.2.2 Osoba pomocná

Jak bylo naznačeno v úvodu k této kapitole, při vymezení osob pasivně legitimovaných nelze vycházet pouze z bezprostředního vztahu rušitele a osoby, jejíž práva jsou dotčena nekalosoutěžním jednáním, ale naopak je nezbytné počítat i s institutem tzv. pomocné osoby.⁷³ Obecně se pomocná osoba vyznačuje vazbou na hlavního soutěžitele (z logiky věci plyne, že osoba pomocná určitým způsobem pomáhá soutěžiteli v jeho nekalosoutěžním jednání) a zároveň jedná se soutěžním záměrem, i když svým jednáním nemusí vždy sledovat získání hospodářského prospěchu.⁷⁴

Osoba pomocná je spojována především se dvěma zvláštními skutkovými podstatami, a to se skutkovou podstatou podplácení (§ 2983 OZ) a porušení obchodního tajemství (§ 2985 OZ). U skutkové podstaty podplácení je osobou pomocnou osoba podplácená nebo podplácející, kterou může být člen statutárního či jiného orgánu jiného

⁷³ Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 1. 2007, sp. zn. 32 Odo 1464/2006: „Nekalosoutěžně jednající nemusí být pouze ten, kdo se sám hospodářské soutěže v daném oboru bezprostředně účastní, ale může jím být i třetí osoba, která svým jednáním do této soutěže nekalosoutěžně zasáhne. Je ovšem přitom třeba dovodit konkrétní zájem nekalosoutěžně jednajícího na úspěchu jednoho soutěžitele na úkor druhého, tj. na výsledku soutěže dvou soutěžitelů.“

⁷⁴ ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 81.

soutěžitele, nebo osoba, která je v pracovním poměru k jinému soutěžiteli (§ 2983 písm. a) OZ). Ve skutkové podstatě porušení obchodního tajemství je osobou pomocnou jednajícím, tedy ten, kdo „jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství“ a jehož postavení vyplývá z pracovního poměru nebo jiného vztahu k soutěžiteli, z výkonu funkce na základě povolání soudem či jiným orgánem nebo konečně z vlastního či cizího protiprávního jednání (§ 2985 OZ).

D. Ondřejová⁷⁵ uvádí jako další pomocné osoby např. agentury, které provádějí sociologické či spotřebitelské testy a jejichž nepravdivé výsledky využije soutěžitel ke své propagaci, reklamní agentury, které zpracují určitou reklamu bez výslovného pokynu soutěžitele, když tato reklama bude mít nekalosoutěžní charakter, či též maloobchodní prodejce nebo distributory zboží v případech skutkových podstat klamavého označení zboží, služby nebo vyvolání nebezpečí záměny.

K podmínkám a rozsahu odpovědnosti pomocných osob se vyjádřila J. Munková,⁷⁶ která dovodila, že právní postih nekalé soutěže se na osoby pomocné (zprostředkující subjekty) uplatňuje v plném rozsahu, když (tehdejší) právní úprava odpovědnost těchto zprostředkujících osob nijak neřešila. Vzhledem k tomu, že s novým občanským zákoníkem se pojetí pomocné osoby nijak nezměnilo, můžeme se na uvedený závěr odvolat i při aplikaci nové právní úpravy. Pro úplnost doplňuji, že osoba pomocná ve sporech z nekalé soutěže vystupuje výhradně na straně žalované, osobou aktivně legitimovanou nikdy není.

PŘEHLED OSOB PASIVNĚ LEGITIMOVANÝCH VE SPORECH Z NEKALÉ SOUTĚŽE	
ZVLÁŠTNÍ SKUTKOVÁ PODSTATA NEKALÉ SOUTĚŽE	OSOBA PASIVNĚ LEGITIMOVANÁ
§ 2977 Klamavá reklama	Soutěžitel (kdo reklamu zadává) Pomocná osoba (např. reklamní agentura, která reklamu realizuje)
§ 2978 Klamavé označení zboží nebo služby	Soutěžitel Pomocná osoba (např. maloobchodník, který prodává či nabízí klamavě označené zboží)
§ 2980 Srovnávací reklama	Soutěžitel (kdo reklamu zadává) Pomocná osoba (např. reklamní agentura,

⁷⁵ Ibid, s. 83 an.

⁷⁶ MUNKOVÁ, Jindřiška. *Právo proti nekalé soutěži: komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 111.

	kteřá reklamu realizuje)
§ 2981 Vyvolání nebezpečí záměny	Kdokoliv, kdo vyvolá nebezpečí záměny; typicky soutěžitel Pomocná osoba (např. distributor či prodejce zaměnitelného zboží)
§ 2982 Parazitování na pověsti	Soutěžitel
§ 2983 Podpláčení	Soutěžitel, který podplácel (osoba podplácející) Pomocná osoba (osoba podpláčená)
§ 2984 Zlehčování	Soutěžitel; též pokud za něj jednají osoby, jejichž jednání přičítat soutěžiteli (statutární orgány, zaměstnanci, zmocněnci)
§ 2985 Porušení obchodního tajemství	Kdokoliv, kdo obchodní tajemství prozradil
§ 2986 Dotěrné obtěžování	Soutěžitel
§ 2987 Ohrožení zdraví nebo životního prostředí	Soutěžitel; též pokud za něj jednají osoby, jejichž jednání přičítat soutěžiteli (statutární orgány, zaměstnanci, zmocněnci)

2.3 Vedlejší účastenství v řízeních ve sporech z nekalé soutěže

Závěrem této části věnované aktivní a pasivní legitimaci účastníků řízení ve sporech z nekalé soutěže je pro úplnost vhodné zmínit institut vedlejšího účastenství dle ustanovení § 93 OSŘ, na jehož základě se k probíhajícím sporům mohou připojit další osoby (účastníci). Toto procesní specifikum úzce souvisí s tzv. zákazem kumulace žalob, o kterém je zmínka níže v části 3.2.4. této práce.

Dle § 93 OSŘ může být vedlejším účastníkem (intervenientem) jakákoliv fyzická či právnická osoba, která má právní (nikoliv např. pouze morální) zájem na výsledku řízení, tedy osoba, jejíž práva a povinnosti plynoucí z hmotného práva mohou být rozhodnutím soudu v předmětném řízení dotčena. Vedlejší intervenient se může dle vlastního uvážení připojit na stranu žalobce i žalovaného, a to buď z vlastního podnětu (na základě sdělení adresovaného soudu o vstupu do řízení), nebo na základě výzvy hlavního účastníka řízení učiněné prostřednictvím soudu. Takový vedlejší účastník pak tvoří s příslušnou procesní stranou společenství účastníků řízení.

Dle § 93 odst. 3 OSŘ má vedlejší účastník stejná procesní práva a povinnosti jako hlavní účastník, což znamená, že je oprávněn vlastním jménem činit procesní úkony, ke kterým je jinak oprávněn hlavní účastník. Na druhou stranu z povahy věci

plyne, že vedlejší účastník nemůže disponovat s řízením (tedy nemůže např. vzít žalobu zpět či ji změnit). Pokud by úkony vedlejšího účastníka odporovaly úkonům účastníka hlavního, posoudí je soud na základě uvážení všech okolností. Obvykle soud upřednostní úkony hlavního účastníka, ledaže by odporující úkon vedlejšího intervenienta mohl přivodit hlavnímu účastníkovi příznivější rozhodnutí.⁷⁷

3. Soukromoprávní postih nekalé soutěže

Pokud jsou naplněny všechny podmínky generální klauzule dle § 2976 odst. 1 OZ, případně i podmínky některé či některých zvláštních skutkových podstat dle § 2977 až § 2987 OZ, nebo tzv. soudcovských skutkových podstat nekalé soutěže, mohou se aktivně legitimované osoby domáhat ochrany svých dotčených práv proti rušiteli u soudu.⁷⁸ Dle důvodové zprávy⁷⁹ je katalog sankčních postihů nekalé soutěže s drobnými obměnami převzat z dřívější právní úpravy obchodního zákoníku, která byla obsažena v ustanoveních § 53 a § 54 ObchZ. Okruh možných uplatňovaných nároků tedy nedoznal v novém občanském zákoníku prakticky žádných změn. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži jsou v občanském zákoníku zakotveny ve dvou relativně stručných ustanoveních, ze kterých plyne okruh aktivně legitimovaných subjektů ve sporech z nekalé soutěže, jednotlivé nároky těchto osob, a konečně kdo z účastníků řízení nese důkazní břemeno. Právní úprava je tak poměrně strohá a výklad jednotlivých nároků i skutkových podstat nekalé soutěže poskytuje značný prostor pro soudcovskou interpretaci, což odpovídá charakteru práva proti nekalé soutěži jako práva tradičně soudcovského.

Mám za to, že vysoká míra obecnosti ve formulaci jednotlivých ustanovení a značný prostor pro soudní výklad jsou nezbytné, neboť dojde-li na vymýšlení nových jednání poškozujících jiné soutěžitele či zákazníky a obcházení stávajících zákazů, je vynalézavost rušitelů bezbřehá. Co do soukromoprávního postihu nekalé soutěže bohužel nadále platí, že nekalosoutěžní jednání není v našem právním prostředí

⁷⁷ SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 325 – 326.

⁷⁸ Srov. ustanovení § 12 OZ, které stanoví, že „každý, kdo se cítí být ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávajícího veřejnou moc. Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem veřejné moci soud.“

⁷⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. Beck [cit. 1. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.

dostatečně efektivně postihováno a negativní důsledky nesou zejména drobní soutěžitelé ad hoc, případně poškození, zatímco soutěžitelům se stabilním postavením na trhu „se nekalosoutěžní jednání nadále vyplácí“.⁸⁰

Taxativní výčet nároků, které může osoba dotčená na svých právech nekalou soutěží uplatnit, je uveden v ustanovení § 2988 OZ. Žalobce ve sporech z nekalé soutěže může uplatnit nárok zdržovací a odstraňovací, a dále nárok na přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení, přičemž si může libovolně zvolit, který nárok z tohoto katalogu právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži (případně jakou kombinaci nároků) v konkrétním případě uplatní. Přestože je charakter výčtu nároků v § 2988 OZ taxativní, neznamená to, že žalobce nemůže uplatnit prostředky ochrany podle jiných právních předpisů (např. dle občanského soudního řádu, trestního zákoníku či příslušných správních předpisů).⁸¹

Ustanovení § 2989 OZ je *lex specialis* k ustanovení § 2988 OZ. Toto ustanovení se týká pouze aktivní legitimace právnických osob oprávněných hájit zájmy soutěžitelů a zákazníků a přiznává těmto zvláštním subjektům z katalogu právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži pouze právo uplatnit nároky zdržovací a odstraňovací, a to navíc pouze u vyjmenovaných skutkových podstat nekalé soutěže, jak je blíže rozebráno v části 2.1.3 této práce.

V souladu s charakterem generální klauzule nekalé soutěže může aktivně legitimovaná osoba uplatnit zdržovací a odstraňovací nárok již v případě ohrožení svých práv (tedy při pouhé způsobilosti nekalosoutěžního jednání přivodit takové osobě újmu). V případě ostatních nároků, tj. nároku na přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení, je logicky nezbytné, aby újma na právech poškozeného skutečně nastala. V návaznosti na to můžeme jednotlivé právní prostředky ochrany dělit na prostředky zabraňovací a prostředky kompenzační. Zabraňovacími prostředky ochrany jsou žaloby uplatňující nároky zdržovací a odstraňovací, jejichž cílem je zastavit nekalosoutěžní jednání, které již probíhá či objektivně hrozí, a zamezit

⁸⁰ K porovnání judikatury českých soudů se některými zahraničními úpravami blíže viz HRUDA, Ondřej. Zdržovací nárok ve věcech nekalé soutěže – nenastal čas „přítvrdit“? *Právní rozhledy* 18/2010, s. 656, který uvádí: „Podrobíme-li českou judikaturu srovnání s judikaturou právních řádů států blízkých nám kulturní a právní tradicí, tedy především s judikaturou německou a rakouskou, zjistíme, že i přes prakticky totožnou právní úpravu, při totožném a soudem prokázaném soutěžním deliktu a při totožném žalobním petitu, zahraniční soudy žalobci vyhověli mnohem častěji než soudy české.“

⁸¹ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 251.

jeho dalšímu pokračování. Mezi kompenzační právní prostředky ochrany pak patří žaloby domáhající se ostatních nároků, tj. nároku na přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení, jejichž účelem je účinně odčinit vzniklou újmu.⁸² Jednotlivé nároky, včetně případných změn, které přinesl nový občanský zákoník, budou blíže popsány níže v textu v podkapitole 3.1.

Na tomto místě bych ráda zdůraznila zásadní změnu v pojetí nároků z nekalé soutěže, kterou přinesla rekodifikace soukromého práva. Ačkoliv se katalog možných uplatňovaných nároků nezměnil, nelze totéž tvrdit o samotném obsahu, resp. podmínkách uplatnění jednotlivých nároků. Zatímco zdržovací a odstraňovací nárok zůstávají beze změny, u nároku na přiměřené zadostiučinění a náhradu škody bylo upuštěno od dosavadního objektivního principu a nově je u těchto nároků nutné prokázat zavinění rušitele, což de facto klade podstatně vyšší nároky na žalobce. Pro pořádek uvádím, že tato zásadní změna neplyne přímo z ustanovení občanského zákoníku o nekalé soutěži, ale z obecné úpravy náhrady majetkové a nemajetkové újmy obsažené v prvním dílu (náhrada majetkové a nemajetkové újmy) třetí hlavy (závazky z deliktů) čtvrté části (relativní majetková práva) občanského zákoníku, která sjednocuje dřívější dvoukolejný režim odpovědnosti za škodu podle občanského zákoníku (zákona č. 40/1964 Sb.) a obchodního zákoníku. Důsledky nově zakotveného subjektivního principu budou blíže rozebrány níže v textu u výkladu týkajícího se příslušných nároků. Nároku na vydání bezdůvodného obohacení se dotýkají drobné změny, které taktéž plynou z obecné úpravy bezdůvodného obohacení obsažené v prvním dílu (bezdůvodné obohacení) čtvrté hlavy (závazky z jiných právních deliktů) čtvrté části (relativní majetková práva) občanského zákoníku.

Další prostředky soukromoprávní ochrany, které nachází uplatnění ve sporech z nekalé soutěže, jsou některé obecné prostředky ochrany zakotvené v občanském soudním řádu. V nekalosoutěžních sporech jsou typicky využívána zejména předběžná opatření podle § 74 an. OSŘ, resp. § 102 OSŘ, a nesporný význam má též institut uveřejnění rozsudku na náklady povinné strany podle § 155 odst. 4 OSŘ.

K návrhu na vydání předběžného opatření se žalobci uchylují v situacích, kdy v souvislosti s hrozícím protiprávním zásahem hrozí nebezpečí z prodlení a rozhodnutí soudu v řízení na základě příslušné žaloby by nemohlo efektivně zamezit důsledkům

⁸² Viz např. ONDREJOVÁ, Dana in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1842.

bezprostředně hrozící újmy. Ačkoliv předběžná opatření nezakládají „lepší právo“ navrhovatele, účinně zabrání vzniku hrozící újmy. Nespornou výhodou tohoto prostředku jsou krátké lhůty, ve kterých musí soudy o předběžných opatřeních rozhodnout. Na druhou stranu má navrhovatel povinnost nejpozději v den podání návrhu na nařízení předběžného opatření složit jistinu, což může zejména pro soutěžitele ad hoc a zákazníky představovat zásadní komplikaci. Návrh na uveřejnění rozsudku nemůže žalobce nikdy uplatňovat sám o sobě, ale vždy pouze kumulativně s jinými nároky z nekalé soutěže. Toto představuje zásadní rozdíl oproti nároku na přiměřené zadostiučinění v nepeněžitě formě, když tyto dva nároky mohou na první pohled budít dojem vzájemné zaměnitelnosti. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži obsažené v občanském soudním řádu budou blíže zmíněny v podkapitole 3.2.

Závěrem bude v podkapitole 3.3 pojednáno o vybraných zvláštnostech řízení ve věcech postihu nekalé soutěže. Nejprve bude zmíněno ustanovení § 2989 odst. 2 OZ, které se zabývá obrácením důkazního břemene za stanovených podmínek v případech, kdy ve sporech z nekalé soutěže stojí na straně žalobce spotřebitel. Dále budou stručně popsány některé zvláštnosti řízení ve věcech nekalé soutěže podle občanského soudního řádu.

3.1 Právní postih nekalé soutěže podle občanského zákoníku

3.1.1 Nárok na zdržení se nekalosoutěžního jednání

Prvním z nároků, které může osoba dotčená na svých právech nekalosoutěžním jednáním dle ustanovení § 2988 OZ uplatnit, je nárok na zdržení se určitého jednání. Tento nárok se uplatňuje tzv. zápůrčí neboli negatorní žalobou. Jako příklad lze uvést situaci, kdy se žalobce bude domáhat, aby se žalovaný zdržel vysílání určité klamavé reklamy, uvádění určitých informací nebo aby se zdržel prodeje či distribuce klamavě označeného zboží, služby nebo výrobku, který je zaměnitelný s výrobkem jiného soutěžitele.

K charakteru zdržovacího nároku se vyjádřil Nejvyšší soud:⁸³ „Zdržovací nároky mají preventivní povahu, protože směřují jak proti závadnému nekalosoutěžnímu jednání, které rušitel již započal a dosud v něm pokračuje, tak proti jednání, u něhož vzhledem k soustavnosti hrozí, že v něm pokračováno bude. Současně mohou směřovat

⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 7. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2939/2011.

proti jednání, u něž je důvodná obava, že k němu dojde, i když nepůjde o soustavné jednání.“ Pro uplatnění zdržovacího nároku je tedy nezbytné, aby bylo dostatečně osvědčeno, že předmětné nekalosoutěžní jednání reálně hrozí; případně musí takové jednání trvat, nebo zde musí být důvodná obava, že takové jednání bude v budoucnu opakováno.⁸⁴ Nárok soud nemůže přiznat, bylo-li domněle nekalosoutěžní jednání ukončeno.⁸⁵ To však neznamená, že se žalobce nemůže s úspěchem domáhat jiného nároku dle ustanovení § 2988 OZ.

Ačkoliv jsou podstata a využitelnost zdržovacího nároku v kontextu postihu nekalé soutěže jasné, formulace petitu žaloby u zdržovacích nároků, zejména s ohledem na jejich určitost a vykonatelnost, je v praxi poměrně náročnou a problematickou záležitostí. Petit žaloby musí být dostatečně jasně a určitě formulovaný tak, aby jej soud mohl bez dalšího převzít do výroku svého rozhodnutí a takové rozhodnutí bylo vykonatelné.⁸⁶

Petit žaloby nesmí být proto formulován ani příliš úzce, ani příliš široce. Příkladem nevhodně (příliš úzce) formulovaného petitu je případ, kdy se žalobce omezí pouze na konkrétně vymezené jednání rušitele. Jak uvádí Nejvyšší soud:⁸⁷ *„Bylo by neúčelným držet se striktně pouze toho konkrétního jednání, které bylo podnětem k podání žaloby. Pak by mohly žalované své jednání jen mírně modifikovat a pokračovat tak v nekalé soutěži.*“ D. Ondřejová⁸⁸ správně uvádí, že takové petitivy sice soudy mohou do svých rozhodnutí převzít, budou však zcela nevhodné pro potřeby samotných žalobců. Proto se nedoporučuje uvádět do petitů pouze určitý gramatický tvar závadných slov či určitý projev nekalé soutěže (např. uvedení konkrétního druhu média, kde bylo nekalosoutěžní jednání původně realizováno).

Na druhou stranu nelze dojít k závěru, že by bylo možné popis závadného jednání z petitu žaloby zcela vypustit. Naopak, žalobní návrhy, které se omezují na pouhé převzetí zákonné dikce jednotlivých skutkových podstat (např. „žalovaný je

⁸⁴ Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. 32 Odo 423/2004.

⁸⁵ Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 7. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2346/2007.

⁸⁶ K převzetí formulace petitu ze žaloby do výroku rozsudku srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 23 Cdo 4669/2010, kde soud judikoval, že soud není vázán návrhem žalobce na znění jeho výroku a může petit žalobce dle vlastní úvahy konkretizovat za účelem efektivního stíhání nekalosoutěžního jednání, přičemž *„neporuší ustanovení § 155 odst. 1 OSŘ nebo ani jiné zákonné ustanovení, jestliže použitím jiných slov vyjádří ve výroku rozhodnutí stejná práva a povinnosti, kterých se žalobce domáhal“*.

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 23 Cdo 4669/2010.

⁸⁸ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 92 an.

povinen zdržet se parazitování na pověsti žalobce“) soudy nemohou převzít do svých rozhodnutí, neboť takto obecné petitivy nesplňují zákonný požadavek určitosti a jsou ve své podstatě nevykonatelné.⁸⁹

Jak uvádí O. Hruša,⁹⁰ „*uspět se zdržovací žalobou a zároveň získat vykonatelný právní titul, který by skutečně poskytoval poškozenému ochranu, jsou dvě úzce související, ale přesto zcela rozdílné věci.*“ Zdržovací nárok má v širším kontextu právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži jistě obrovský potenciál. Pokud by soudy „přitvrdily“ a zaujaly vstřícnější postoj k petitivům u zdržovacích žalob v rámci cíle dosahovat účelu práva proti nekalé soutěži, mohlo by snad konečně dojít k efektivnějšímu postihu nekalosoutěžního jednání rušitelů.

Dosavadní rozhodovací praxi soudů ovšem prozatím za příliš vstřícnou označit nelze. Nadále spíše převládá trend restriktivního pojetí petitiv ve zdržovacích žalobách, soudy se brání přebírání obecných pojmů do výroků svých rozhodnutí a směřují žalobce k tomu, aby se užití pojmů jako např. „podobný“ či „jakýmkoliv způsobem“ v petitech vyvarovali. Tyto formulační nesnáze by mohly být překonány, pokud by soudy akceptovaly petitivy, které by sice obsahovaly precizní popis předmětného nekalosoutěžního jednání, ale zároveň by zahrnovaly i požadavek zdržet se jednání „v jádru podobných“. Tento přístup se osvědčil v německé soudní praxi.⁹¹ Podobné řešení dříve předestřel i P. Hajn,⁹² který klade důraz na ohrožovací charakter jednání nekalé soutěže a doporučuje, aby petit žaloby obsahoval požadavek zdržení se určitého jednání v jeho specifické podobě a zároveň abstraktnější formulaci, která by pokryla pravděpodobné modifikace takového jednání.

Podle P. Hajna⁹³ i O. Hrudý⁹⁴ by k akceptaci „teorie v jádru podobných jednání“ mohla přispět i nenápadná změna dikce ustanovení § 2988 OZ, dle kterého se žalobce

⁸⁹ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 255.

⁹⁰ HRUDA, Ondřej. Zdržovací nárok ve věcech nekalé soutěže – nenastal čas „přitvrdit“? *Právní rozhledy* 18/2010, s. 656; HRUDA, Ondřej. Zdržovací nárok ve věcech nekalé soutěže a jeho rozsah – účelně, a proto přiměřeně velkoryse. *Právní rozhledy* 4/2011, s. 127.

⁹¹ HRUDA, Ondřej. *Vynucování právní úpravy nekalé soutěže a právní prostředky její ochrany* [online]. Brno, 2012/2013 [cit. 1. 3. 2015]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/99604/pravf_d/, s. 63 an.

⁹² HAJN, Petr in ELIÁŠ, Karel; BEJČEK, Josef; HAJN, Petr; JEŽEK, Jiří. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 387.

⁹³ HAJN, Petr in BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 243.

může domáhat, aby se rušitel (žalovaný) „zdržel *nekalé soutěže*“. Obchodní zákoník totiž v § 53 obsahoval formulaci „zdržet se *tohoto jednání*“. Výkladem nového znění ustanovení § 2988 OZ by soudy mohly dospět k závěru, že v případě zdržovacího nároku je přípustná i výše nastíněná obecnější formulace petitu. V tomto ohledu je jistým krokem vpřed i výše citované rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 4669/2010, kde soud připustil, že není účelné držet se pouze konkrétního jednání žalované, a požadavek, aby se žalovaná zdržela uvádění všech obdobných (v jádru stejných) informací bez ohledu na konkrétní způsob propagace, je v daném případě nejen přípustný, ale dokonce případný.

Na uvedeném výkladu lze mj. demonstrovat podstatu práva nekalé soutěže jako práva soudcovského, neboť to, jak se vyvine judikatura, zásadně předurčí budoucí podobu zdržovacího nároku. Je evidentní, že cestou změny zákona žádoucího postihu nekalé soutěže dosáhnout s největší pravděpodobností nelze. Klíčovým je proto soudní výklad, který by se dle mého názoru měl ubírat výše naznačeným směrem, a to přinejmenším u sporů, ve kterých jsou kromě žalobce postiženy i další osoby (jako je tomu např. typicky v případě klamavé reklamy).

3.1.2 Nárok na odstranění závadného stavu

Jako druhý v pořadí uvádí ustanovení § 2988 OZ nárok odstraňovací, který může osoba dotčená na svých právech ve sporech z nekalé soutěže uplatnit tzv. odstraňovací neboli restituční žalobou.

Za určitých okolností mohou odstraňovací a zdržovací nárok poněkud splývat. Při jejich srovnání je třeba zaměřit se na charakter těchto nároků. Zatímco zdržovací nárok má povahu preventivní a směřuje vždy proti hrozícímu či pokračujícímu nekalosoutěžnímu jednání, odstraňovací nárok je zaměřen do minulosti na „pramen účinku jednání“, které vykazuje znaky nekalé soutěže, přičemž vzniklý protiprávní stav musí trvat v době vydání rozsudku.⁹⁵ V některých případech bude samozřejmě volbou žalobce, zda se v konkrétním případě bude domáhat ochrany svých práv žalobou

⁹⁴ HRUDA, Ondřej. *Vynucování právní úpravy nekalé soutěže a právní prostředky její ochrany* [online]. Brno, 2012/2013 [cit. 1. 3. 2015]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/99604/pravf_d/, s. 70.

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 4. 2006, sp. zn. 32 Odo 1370/2005. Soud v odůvodnění rozsudku mj. uvedl, že „z povahy věci vyplývá, že odstraňovací nárok, na rozdíl od nároku zdržovacího, je vždy vázán na hmotněprávní podmínku, že protiprávní stav již nastal a pramen účinku nekalosoutěžního jednání trvá“.

zdržovací či odstraňovací. Tato volba by neměla být náhodná, naopak by měla být založena na důkladném zvážení situace žalobce a měla by přesně reflektovat žalobcovy potřeby.⁹⁶ V rámci efektivní ochrany práv osob dotčených nekalosoutěžním jednáním může dojít k tomu, že oba nároky, tj. nárok zdržovací i odstraňovací, budou uplatněny kumulativně. Typickým příkladem je uplatnění nároku na zdržení se distribuce určitých reklamních materiálů spolu s uplatněním odstraňovacího nároku, jímž bude žalobce požadovat jejich zničení.⁹⁷ Pro úplnost podotýkám, že odstraňovací nárok lze kumulativně uplatnit i s dalšími nároky z nekalé soutěže, nikoli pouze s nárokem zdržovacím.

Rozdíl mezi zdržovacím a odstraňovacím nárokem můžeme dále demonstrovat na žalobě, kterou se žalobce domáhá změny zaměnitelné obchodní firmy žalovaného. Zdržovací nárok by sám o sobě v takovém případě neobstál, neboť žalovaný (podnikatel) má zákonnou povinnost mít svoji obchodní firmu zapsanou v obchodním rejstříku a právně pod ní jednat. Žalobce se tedy musí domáhat změny obchodní firmy a zápisu předmětné změny do obchodního rejstříku, tj. uplatnit odstraňovací nárok.⁹⁸

Odstraňovací nárok je také vhodné srovnat s nárokem na náhradu škody. Za účinnosti právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku se tyto dva nároky poměrně výrazně odlišovaly. Odstranění závadného stavu totiž bylo (a nadále je) zaměřeno na odstranění příčin nekalosoutěžního jednání (ve většině případů je odstraňováním myšlena konkrétní faktická činnost, např. výše zmíněné zničení reklamních materiálů, stažení klamavé reklamy z vysílání apod.). Na druhé straně nárok na náhradu škody spočíval ve finanční kompenzaci za následky předmětného protiprávního jednání, přičemž případná náhrada škody uvedením do předešlého stavu byla možná pouze na výslovný návrh poškozeného a soud ji přiznal, jen pokud taková forma náhrady byla možná a účelná (srov. § 378 ObchZ ve spojení s § 757 ObchZ).

Odlišení odstraňovacího nároku a nároku na náhradu škody zůstalo zachováno i s účinností nové právní úpravy, ovšem k jisté změně přece jen došlo. Náhrada újmy u nároku na náhradu škody z nekalé soutěže je totiž nově postavena na subjektivním

⁹⁶ HRUDA, Ondřej. Odstraňovací nárok ve věcech nekalé soutěže – jak teoreticky správně a přitom prakticky účelně formulovat žalobní petit. *Právní rozhledy* 21/2011, s. 757.

⁹⁷ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 258.

⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2000, sp. zn. 29 Cdo 603/2000, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4933/2009.

principu a občanský zákoník upřednostňuje náhradu škody uvedením v předešlý stav (restitutio ad integrum). Až sekundárně přizná soud za splnění zákonem stanovených podmínek žalobci nárok na finanční kompenzaci.

Hranice mezi odstraňovacím nárokem a nárokem na náhradu škody uvedením v předešlý stav může být jaksi „rozostřená“, což platilo již za účinnosti obchodního zákoníku a ani s novou právní úpravou se tato skutečnost nijak nezměnila (příkladem může být např. neoprávněný zásah žalovaného do webové stránky žalobce, kdy přichází v úvahu uplatnění obou nároků). Pokud má žalobce možnost si mezi uvedenými nároky zvolit, bude ovšem ve smyslu výše uvedeného zpravidla výhodnější uplatnit odstraňovací nárok, neboť při uplatnění nároku na náhradu škody musí žalobce prokázat zavinění na straně rušitele, což může v praxi činit výrazné potíže.⁹⁹

Návod na to, jak správně formulovat žalobní návrh v případě uplatňování odstraňovacího nároku, podobně jako u výše zmíněné negatorní žaloby neexistuje. Petit odstraňovací žaloby je závislý na konkrétních skutkových okolnostech, ve kterých je odstraňovací nárok uplatňován. V této souvislosti je třeba si uvědomit, že požadavek „odstranit závadný stav“ neznamená pouze zničení konkrétních věcí, jak se logicky nabízí, ale zahrnuje v sobě také požadavky něco změnit nebo něco doplnit (typickým příkladem je požadavek na změnu obchodní firmy).¹⁰⁰

D. Ondřejová¹⁰¹ uvádí, že odstranění závadného stavu může spočívat např. ve faktické likvidaci určitých předmětů (stažení výrobků z trhu, stažení reklamy z vysílání, zničení závadných reklamních materiálů), ve změně závadného stavu (výše uvedená změna zaměnitelné obchodní firmy), či v doplnění či upřesnění určitých údajů (oprava nepravdivých nebo zlehčujících tvrzení, zaslání dopisů, jejichž obsahem je napravení klamavých výroků) apod. Petit žaloby, resp. výrok soudního rozhodnutí pak bude obsahovat povinnost předmětné nekalosoutěžní jednání odvolat, nekalosoutěžní výroky určitým způsobem upřesnit či k nim určitou slovní formulaci přidat. Zejména v případech faktické likvidace určitých věcí bude zpravidla soudem uložená sankce

⁹⁹ HRUDA, Ondřej. Náhrada škody (nejen) ve věcech nekalé soutěže II. – příčinná souvislost, způsob náhrady, skutečná škoda a ušlý zisk. *Právní rozhledy* 15-16/2012, s. 539.

¹⁰⁰ HAJN, Petr in BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 243.

¹⁰¹ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 95 an.

představovat poměrně citelný zásah do majetkové sféry rušitele, tím pádem bude prostředkem poměrně efektivním.

K obecnější formulaci petitu v odstraňovací žalobě se vyjádřil i O. Hruďa,¹⁰² který se zamýšlí nad otázkou, zda je nutné v petitu žaloby vždy uvést konkrétní opatření směřující k odstranění protiprávního stavu, či zda naopak není vhodnějším řešením pouze specifikovat protiprávní stav spolu s požadavkem na jeho odstranění, avšak volbu konkrétního prostředku k naplnění soudního rozhodnutí ponechat na vůli žalovaného. O. Hruďa se přiklání k druhému řešení. Svůj názor opírá jednak o judikaturu německých soudů, ale také o ustálenou judikaturu soudů českých v oblasti sousedských sporů, ve kterých je abstraktní formulace petitů běžná a soudy takové petitů bez výraznějších problémů přebírají do svých rozhodnutí. Zákonné konstrukce nároku v sousedských sporech a odstraňovacího nároku v nekalé soutěži jsou ve své podstatě stejné, a teoreticky by zde proto neměl být rozdíl co do závěrů ohledně jednotlivých žalobních petitů, tj. soudy by měly akceptovat abstraktněji formulované petitů také v případech sporů z nekalé soutěže. Dále považuje za stěžejní, že tato abstraktnější konstrukce důsledně odpovídá hmotněprávnímu nároku žalobce a žalovaný by rozhodnutím soudu neměl být na svých právech omezen více, než jak vyžaduje oprávněný zájem žalobce. Zároveň však Hruďa upozorňuje na nebezpečí této koncepce v okamžiku, kdy žalovaný neodstraní protiprávní stav ke spokojenosti žalobce. V tuto chvíli by se nekalosoutěžní spor prakticky přesunul do vykonávacího řízení, což je důsledek bezesporu nežádoucí a těžko řešitelný. Také připouští, že petit formulovaný v uvedeném smyslu nelze použít bezvýjimečně, protože např. v případě požadavku odvolat určité tvrzení z povahy věci vůbec nepřichází v úvahu, aby volba prostředku nápravy byla ponechána na vůli žalovaného.

Teoretické pojetí formulace žalobního návrhu u odstraňovacího nároku navržené O. Hrudou je jistě velice přínosné a bylo by zajímavé vidět, jak by se s petitem formulovaným v uvedeném smyslu vypořádal Nejvyšší soud. Prozatím se však zdá, že problematika petitů u odstraňovacích žalob je doktrínou spíše opomíjena, zejména v porovnání s rozsahem zdrojů a odkazů vztahujících se na petitů žalob negatorních.

¹⁰² HRUDA, Ondřej. Odstraňovací nárok ve věcech nekalé soutěže – jak teoreticky správně a přitom prakticky účelně formulovat žalobní petit. *Právní rozhledy* 21/2011, s. 757; HRUDA, Ondřej. *Vynucování právní úpravy nekalé soutěže a právní prostředky její ochrany* [online]. Brno, 2012/2013 [cit. 1. 3. 2015]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/99604/pravf_d/, s. 78 an.

Ani soudy se prozatím neměly příležitost k danému tématu dostatečně vyjádřit. Opět nezbyvá než zkonstatovat, že právo nekalé soutěže je právem typicky soudcovským, a počkat si na případný budoucí soudní výklad.

3.1.3 Nárok na přiměřené zadostiučinění

Na rozdíl od zdržovacího a odstraňovacího nároku, jejichž úprava s účinností nového občanského zákoníku nedoznala prakticky žádných změn,¹⁰³ nárok na přiměřené zadostiučinění a nárok na náhradu škody změnami přijatými v souvislosti s výrazným rozšířením a modifikací ustanovení občanského zákoníku týkajících se náhrady újmy dotčeny byly, a to poměrně zásadně. Tyto změny nevyplývají přímo z právní úpravy postihu nekalé soutěže, ale z obecné právní úpravy náhrady majetkové a nemajetkové újmy v občanském zákoníku.

Přiměřeného zadostiučinění se žalobce domáhá tzv. satisfakční žalobou. Nemateriální újmou bude v oblasti práva proti nekalé soutěži typicky poškození dobré pověsti soutěžitele (goodwill), ale dále též např. ztráta sebeúcty, jedinečnosti, rozlišovací způsobilosti či prestiže soutěžitele z hlediska jeho solidnosti a poctivosti,¹⁰⁴ nebo také „rozmělnění“ ochranných známek a jiných označení, či kořistění z nehmotných složek konkurentova podnikání (např. know-how)¹⁰⁵. Takto vzniklou nemateriální újmu není nikdy možné přesně vyčíslit. Přiznané přiměřené zadostiučinění směřuje k odčinění vzniklé újmy; přisuzuje se mu proto funkce kompenzační.

Podstatou přiměřeného zadostiučinění je reparace újmy výhradně nemateriální povahy, tedy poskytnutí zadostiučinění (nemateriální povaha je zdůrazněna již v samotném názvu nároku) neboli satisfakce poškozenému. Při rozhodování o nároku na přiměřené zadostiučinění tak soudy nemohou přihlížet k případně vzniklé újmě materiální povahy, neboť její odčinění je předmětem jiných nároků, které je možné v rámci sporů z nekalé soutěže uplatnit.¹⁰⁶ Za účinnosti právní úpravy obchodního zákoníku platilo, že nárok na přiměřené zadostiučinění měl převážně, resp. výhradně objektivní charakter, a jeho uplatnění a následné přiznání soudem nebylo vázáno na

¹⁰³ Dosavadní odborná literatura a judikatura tak zůstávají v plném rozsahu využitelné i za účinnosti nové právní úpravy.

¹⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 32 Cdo 139/2008.

¹⁰⁵ HAJN, Petr. Jak postihnout nekalé jednání vůči soutěžitelům a spotřebitelům II. *Obchodněprávní revue* 12/2009, s. 331.

¹⁰⁶ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 9. 2002, sp. zn. 29 Odo 652/2001 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. 32 Odo 447/2006.

jakékoliv subjektivní podmínky (zejména na subjektivní podmínku zavinění).¹⁰⁷ Přiměřené zadostiučinění podle nového občanského zákoníku naopak ve smyslu § 2910 OZ na nutnost existence a prokázání zavinění rušitele vázáno je, což je právě výše naznačená změna, kterou v rámci rekonstrukce přinesla nová právní úprava.

Ustanovení o povinnosti nahradit škodu se na náhradu újmy poskytnutím přiměřeného zadostiučinění použijí obdobně (§ 2894 odst. 2 věta druhá OZ). D. Ondřejová¹⁰⁸ uvádí, že se zavedením subjektivního principu dochází oproti předchozí právní úpravě ke zkomplikování důkazního postavení žalobce (na tom nic nemění ani možnost uplatnění tzv. domněnky nedbalosti dle § 2911 OZ). Mám za to, že s ohledem na níže popsaný ne zcela důsledný přístup soudů k přiznávání nároku na přiměřené zadostiučinění (zejména pokud jde o stanovení jeho výše) je další ztížení postavení osob aktivně legitimovaných ve sporech z nekalé soutěže prvkem jednoznačně negativním.

Přiměřené zadostiučinění je možné poskytnout v nepeněžitě nebo v peněžitě formě, přičemž zákonodárce stejně jako za účinnosti dřívější právní úpravy preferuje satisfakci nepeněžitou. Na této skutečnosti nic nemění ani změna dikce ustanovení § 2988 OZ, kde již není explicitně uvedeno, že přiměřené zadostiučinění může být poskytnuto též v penězích (srov. § 53 ObchZ), neboť forma přiměřeného zadostiučinění i preference odčinění nemajetkové újmy imateriálními zadostiučiněními plynou z ustanovení § 2951 odst. 2 OZ. Uvedené ustanovení též stanoví, že peněžitou satisfakci musí soud přiznat, není-li újma jiným způsobem skutečně a dostatečně účinně odčiněna. Pojem „skutečně a dostatečně účinné“ odčinění újmy je v právní úpravě přiměřeného zadostiučinění nový a odborná veřejnost se k němu nestaví jednoznačně pozitivně s ohledem na jistou vágnost těchto termínů a nejistotu co do jejich budoucího výkladu soudy.¹⁰⁹

Žalobce tedy může uplatnit nárok na přiměřené zadostiučinění dle své úvahy buď v nepeněžitě, nebo v peněžitě formě, neboť zákonem není až na podmínku prokázání nemožnosti skutečně a dostatečně účinně odčinit újmu jiným nepeněžitým

¹⁰⁷ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. 32 Odo 447/2006.

¹⁰⁸ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 260.

¹⁰⁹ K otázce výkladu pojmů „skutečně a dostatečně“ viz např. ONDŘEJOVÁ, Dana in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1844.

způsobem ohledně volby formy uplatněného nároku limitován. Není vyloučeno ani uplatnění obou forem přiměřeného zadostiučinění v souběhu vedle sebe. Nárok na přiměřené zadostiučinění je přitom nárokem, jehož přiznání podléhá diskreční pravomoci soudu. Toto nelze vykládat tak, že by bylo na libovůli soudu, zda tento nárok přizná či nikoliv. Naopak, má-li soud přiměřené zadostiučinění přiznat, musí své rozhodnutí opřít o prokázané skutečnosti tak, aby bylo jeho rozhodnutí případně přezkoumatelné vyšší soudní instancí. I zde je procesní povinností aktivně legitimovaných osob tvrdit a dokazovat rozhodné skutečnosti, na nichž staví svůj nárok uplatňovaný v požadované formě.¹¹⁰

Nemateriální satisfakcí je typicky omluva, ať již veřejná či soukromá, ale podle okolností případu jí může být rovněž prohlášení žalovaného uvádějící určité skutečnosti na pravou míru. V neposlední řadě je jednou z možností i pouhé konstatování porušení subjektivního práva žalobce soudem. P. Hajn¹¹¹ uvádí jako příklad velice efektivního nepeněžitého přiměřeného zadostiučinění tzv. opravnou reklamu, resp. opravné prohlášení, vyskytující se na stejném místě a po stejnou dobu jako původní klamavá reklama, přičemž cílem opravné reklamy je uvedení klamavých informací na pravou míru. Jedná se o prostředek na pomezí přiměřeného zadostiučinění a odstranění závadného stavu, který je hojně využíván v USA, v našem právním prostředí by však mohl nalézt uplatnění taktéž.

Pokud jde o přiznání přiměřeného zadostiučinění v peněžitě formě, plní přiměřené zadostiučinění ve srovnání s ostatními nároky, které dotčeným osobám přiznává § 2988 OZ, nejen funkci preventivní, příp. satisfakční, ale též funkci sankční. K povaze přiměřeného zadostiučinění jako v podstatě jediné skutečné sankci postihující nekalosoutěžní jednání se vyjádřil Nejvyšší soud ČR:¹¹² „*Přiměřené zadostiučinění plní dvojí funkci – sankční (sankce postihuje toho, kdo závadně jednal a odrazuje jej od opakování závadného jednání) i preventivní (přiznáním zadostiučinění je dáno najevo, že nekalá soutěž se „nevyplácí“ a dobré mravy soutěže je třeba respektovat).*“ D. Ondřejová¹¹³ označuje přiměřené zadostiučinění „za jistou formu „pokuty“ za

¹¹⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 5. 2006, sp. zn. 32 Odo 511/2006.

¹¹¹ HAJN, Petr. Jak postihnout nekalé jednání vůči soutěžitelům a spotřebitelům II. *Obchodněprávní revue* 12/2009, s. 331..

¹¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 7. 2012, sp. zn. 23 Cdo 3704/2011.

¹¹³ ONDŘEJOVÁ, Dana. Přiměřené zadostiučinění z pohledu teorie a aktuální soudní praxe ve sporech z nekalé soutěže. *Právní rozhledy* 21/2009, s. 776.

nekalosoutěžní jednání, aniž by pro tuto byly zákonem stanoveny striktní mantinely, v jejichž rámci se má jeho výše udělení pohybovat“. Přiznání přiměřeného zadostiučinění v peněžité podobě tak není pouze újmou morální, ale též dostatečně odrazující a zároveň přiměřenou újmou finanční.¹¹⁴

Ve výše citované kauze¹¹⁵ musela žalovaná nakonec zaplatit žalobkyni přiměřené zadostiučinění ve výši 5.000.000,- Kč. Taková výše přiměřeného zadostiučinění v nekalosoutěžním sporu je v našem právním prostředí doposud bohužel ojedinělá, když soudy obvykle přiznávají částky pohybující se maximálně ve výši statisíců korun českých.¹¹⁶ K tomu lze dodat, že výše peněžitého přiměřeného zadostiučinění není ve většině případů dostačující a nevyhovuje tak celkovému účelu postihu nekalé soutěže, neboť za takových podmínek se nekalosoutěžní jednání zejména velkým soutěžitelům se stabilním postavením na trhu nadále jednoznačně vyplácí a nepředstavuje pro ně citelný zásah do jejich majetkových poměrů, což je výsledek nežádoucí a v konečném důsledku absurdní. Tento nedostatek je částečně vyvážen skutečností, že alespoň v rámci veřejnoprávního postihu soutěžních deliktů příslušné orgány ukládají dostatečně vysoké a odstrašující pokuty.¹¹⁷ Soudy by přesto i v oblasti soukromoprávních právních prostředků postihu nekalé soutěže (a to nejen v případě přiměřeného zadostiučinění) měly být dle mého názoru důslednější a nekalosoutěžní jednání efektivně postihovat.

V případě peněžité satisfakce musí žalobce prokázat přiměřenost výše uplatňovaného nároku.¹¹⁸ Musí pamatovat na to, že i zákonodárce předpokládá, že člověk musí v každodenním životě „leccos snést“ a není smyslem přiměřeného zadostiučinění odčinit jakoukoliv banální nemajetkovou újmu.¹¹⁹ Takto formulovaný

¹¹⁴ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. 32 Odo 447/2006.

¹¹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 7. 2012, sp. zn. 23 Cdo 3704/2011. Mediálně známý spor o ochraně proti jednání nekalé soutěže mezi žalobkyní T-Mobile Czech Republic, a.s. a žalovanou Vodafone Czech Republic, a.s., jehož předmětem bylo zdržení se umístování reklamního předmětu (sobiho paroží) ze strany žalované na reklamní nosiče žalobkyně, uveřejnění omluvy a zaplacení přiměřeného zadostiučinění.

¹¹⁶ K tomu blíže viz ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 110.

¹¹⁷ Viz Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Přehled nejvyšších pokut uložených za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže s následným vývojem jednotlivých kauz* [online]. ÚOHS [cit. 1. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html>.

¹¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 5. 2006, sp. zn. 32 Odo 511/2006.

¹¹⁹ BEZOUŠKA, Petr in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1684.

požadavek proporcionality se uplatní tím spíše v nekalosoutěžních sporech, kde se dobré mravy soutěže nepřekrývají s „obecnými“ dobrými mravy (ve smyslu § 1 odst. 2 OZ, § 2 odst. 3 OZ apod.). Jak bylo uvedeno v kapitole pojednávající o generální klauzuli nekalé soutěže, v hospodářském styku je vznik újmy běžným průvodním a nevyhnutelným jevem, a proto probíhá-li jednání soutěžitele korektním a právem aprobovaným způsobem, může mít újma způsobená konkurentovi i likvidační charakter (a nárok na přiměřené zadostiučinění samozřejmě nevznikne).

Při rozhodování, zda je konkrétní výše nároku přiměřená či nikoliv, soud zohlední zejména intenzitu protiprávního zásahu, dobu jeho trvání a samozřejmě rozsah způsobených následků. Třebaže není žalobce povinen dokazovat přesný rozsah požadovaného zadostiučinění, pouhé tvrzení žalobce o vzniku nemajetkové újmy není pro účely přiznání předmětného nároku postačující. Konkrétní výši uplatňovaného nároku musí žalobce vždy uvést a náležitě odůvodnit, neboť takový nárok je postaven na skutečnostech, které jsou známy jen a pouze žalobci a soud takovou částku nemůže sám stanovit. Pro úplnost je třeba doplnit, že soud nikdy nemůže jít nad rámec žalobního návrhu, může tedy výši požadovaného zadostiučinění pouze případně snížit či nárok nepřiznat vůbec.¹²⁰

3.1.4 Nárok na náhradu škody

Nárok na náhradu škody slouží osobě poškozené nekalosoutěžním jednáním k reparaci majetkové újmy, má proto funkci jednoznačně kompenzační a dle obecné právní teorie do jisté míry též funkci sankční. Jak bylo naznačeno výše, nárok na náhradu škody byl stejně jako nárok na přiměřené zadostiučinění v případě sporů z nekalé soutěže výrazně modifikován v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku. I zde platí, že tyto změny nevyplývají bezprostředně z ustanovení regulujících nekalou soutěž a její postih, nýbrž z obecných ustanovení občanského zákoníku upravujících náhradu majetkové a nemajetkové újmy.

Zatímco odpovědnost za nekalosoutěžní jednání dle ustanovení § 373 a násl. ObchZ ve spojení s § 757 ObchZ byla postavena na objektivním principu, obecná odpovědnost za nekalosoutěžní jednání je dle nového občanského zákoníku (§ 2910 OZ) založena na principu subjektivním. To znamená, že vznik povinnosti rušitele

¹²⁰ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 262 – 263.

nahradit škodu způsobenou protiprávním nekalosoutěžním jednáním je vázán na jeho zavinění.

D. Ondřejová¹²¹ uplatnění subjektivního principu u náhrady škody z nekalosoutěžního jednání nevnímá úplně pozitivně. Prokazování existence zavinění na straně rušitele pravděpodobně postavení aktivně legitimovaných osob ještě více ztíží, a to bez ohledu na uplatňování domněnky nedbalosti dle § 2911 OZ. Vyvrácení této domněnky může být totiž v praxi poměrně obtížné, a to s ohledem na další vyvratitelnou právní domněnku tzv. požadované úrovně opatrnosti podle § 2912 odst. 2 OZ. Na základě domněnky opatrnosti pravděpodobně můžeme dovodit, že soutěžitelé – podnikatelé mají být srozuměni s příslušnými pravidly hospodářského soutěžení. Pakliže soutěžitelé tyto znalosti v hospodářském styku neuplatní, půjde v jejich případě o případ nevědomé nedbalosti.¹²²

Již za účinnosti obchodního zákoníku nebyl nárok na náhradu škody (postavený na objektivním principu) v případě nekalosoutěžních sporů příliš často uplatňován vzhledem k problematičnosti prokazování podmínek vzniku škody a její výše a příčinné souvislosti mezi nekalosoutěžním jednáním a vznikem škody. Nová právní úprava s ohledem na výše uvedené případné žalobce v uplatňování nároků na náhradu škody pravděpodobně nepodpoří.

Na druhou stranu za účinnosti dřívější právní úpravy byla vznesena otázka (a to mj. též D. Ondřejovou¹²³), zda bylo pojetí objektivní odpovědnosti za nekalosoutěžní jednání správným konceptem, když důsledky takto konstruované odpovědnosti nejzávažněji dopadaly na soutěžitele ad hoc a malé podnikatele. Stejný argument vznesl i O. Hruďa,¹²⁴ který uvedl, že koncepce odpovědnosti za nekalosoutěžní jednání podle obchodního zákoníku je neúměrně přísná, a ve srovnání s prvorepublikovým zákonem o ochraně proti nekalé soutěži a současnou zahraniční právní úpravou je to navíc konstrukce neobvyklá, nepřiměřená a v konečném důsledku nevhodná. Jeho hlavní výtka také směřuje ke skutečnosti, že důsledky objektivní odpovědnosti nejvíce

¹²¹ ONDREJOVÁ, Dana in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1845.

¹²² HAJN, Petr in BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 245.

¹²³ ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 118.

¹²⁴ HRUDA, Ondřej. Náhrada škody (nejen) ve věcech nekalé soutěže I. – předvídatelnost škody, zavinění rušitele a spoluzavinění poškozeného. *Právní rozhledy* 13-14/2012, s. 465.

dopadají na drobné soutěžitele ad hoc. Druhým důvodem svědčícím o nevhodnosti objektivní odpovědnosti je fakt, že nekalosoutěžní právo je ve své podstatě typické právo soudcovské, které je vytvářeno soudy ex post, a jako takové je obtížně předvídatelné pro soutěžitele ad hoc i pro velké soutěžitele se stabilním postavením na trhu. Vzhledem k této nepředvídatelnosti se objektivní princip často jevil jako nespravedlivý.

Ke vzniku odpovědnosti za škodu dle nového občanského zákoníku je potřeba naplnění čtyř předpokladů: Ze strany rušitele musí dojít k protiprávnímu nekalosoutěžnímu jednání (jednání naplňující znaky generální klauzule nekalé soutěže, případně též jednotlivých zvláštních skutkových podstat dle § 2977 až 2987 OZ), dále musí vzniknout škoda na straně poškozeného, mezi protiprávním jednáním a vznikem škody musí být vztah příčinné souvislosti a konečně je odpovědnost za škodu vázána na podmínku zavinění rušitele.¹²⁵ Na rozdíl od úpravy obchodního zákoníku, kdy byla náhrada škody primárně peněžítá a nepeněžitou náhradu škody soud žalobci přiznal jen na základě jeho žádosti a současně za splnění podmínky, že taková náhrada škody byla možná a obvyklá (srov. § 378 ObchZ), v ustanovení § 2951 OZ je explicitně upřednostněna náhrada škody uvedením v předešlý stav a peněžítá náhrada škody se uplatní až sekundárně, pokud restitutio in integrum není dobře možné či žádá-li o to sám poškozený. V reálu lze však předpokládat, že většina žalobců bude mít zájem o peněžitou kompenzaci.

Samotný rozsah náhrady škody nedoznal oproti právní úpravě obchodního zákoníku zásadních změn. I nadále se ve smyslu ustanovení § 2952 OZ hradí skutečná škoda (damnum emergens) a ušlý zisk (lucrum cessans) a platí, že žalobce musí v žalobě přesně uvést peněžitou částku, kterou požaduje po žalovaném jako náhradu škody. Skutečnou škodou rozumíme reálné zmenšení majetku, resp. jmění poškozeného. V oblasti nekalé soutěže bude skutečná škoda typicky spočívat ve zničení, ztrátě, poškození či jiném znehodnocení věci, přičemž se uplatní široké pojetí věci dle nového občanského zákoníku¹²⁶ a půjde tedy zpravidla o zásah vztahující se k věci nehmotné jako je know-how, goodwill či obchodní tajemství. Pod skutečnou škodu budou dále

¹²⁵ K vysvětlení jednotlivých předpokladů odpovědnosti za škodu blíže viz komentář k § 2894 an. OZ, např. BEZOUŠKA, Petr in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1496 an.

¹²⁶ Dle § 489 OZ je věcí „vše, co je rozdílné od osoby a slouží k potřebě lidí“.

spadat i náklady, které musel poškozený vynaložit v důsledku porušení povinnosti druhé strany (škodné události). Ušlý zisk naopak představuje újmu poškozeného vyplývající ze skutečnosti, že škodná událost zabránila předpokládanému rozmnožení majetku poškozeného. V zásadě platí, že konkrétní výši ušlého zisku musí soudu prokázat poškozený. Nový občanský zákoník již nepřiznává poškozenému možnost požadovat náhradu abstraktního (průměrného) ušlého zisku (srov. § 381 ObchZ). Teoreticky by však mohl soud abstraktní ušlý zisk (tedy zisk, který je zpravidla dosahován v poctivém obchodním styku za srovnatelných podmínek v příslušném okruhu podnikání) subsidiárně zohlednit v případě, kdy poškozený nebude schopen prokázat přesnou výši ušlého zisku a soud se uchýlí k postupu dle § 2955 OZ, tedy určí výši škody (resp. ušlého zisku) na základě spravedlivého uvážení.

Na tomto místě bych ráda zmínila další změny, které přinesla rekonstrukce soukromého práva do oblasti náhrady škody a které se tak dotkly nároku na náhradu škody ve sporech z nekalé soutěže. První novinkou je již zmíněný § 2955 OZ, který umožňuje soudu určit výši náhrady škody podle jeho spravedlivého uvážení v případě, kdy je prokázán právní základ nároku na náhradu škody, ale není možné přesně vyčíslit výši vzniklé škody. Další poměrně zásadní změnou je možnost soudu nepřiměřeně vysokou náhradu škody z důvodů zvláštního zřetele hodných přiměřeně snížit (moderovat) ve smyslu a za podmínek § 2953 odst. 1 OZ. Moderační právo soudu právní úprava obchodního zákoníku výslovně vylučovala (srov. § 386 odst. 2 ObchZ). Konečně v případě, kdy soutěžitel použije při jednání v hospodářském styku osobu pomocnou, nahradí škodu vzniklou v příčinné souvislosti s nekalosoutěžním jednáním pomocníka dle § 2914 OZ stejně, jako by ji způsobil sám. Zákon nepřiznává povinné osobě žádný zvláštní liberační důvod, což představuje další změnu oproti právní úpravě obchodního zákoníku (srov. ust. § 375 ve spojení s § 374 ObchZ).

V praxi činí poměrně zásadní potíže zejména přesné vyčíslení a zdůvodnění konkrétní výše náhrady škody a prokazování existence příčinné souvislosti mezi protiprávním nekalosoutěžním jednáním a vzniklou škodou, když toto protiprávní jednání musí být jednou z hlavních příčin vzniku škody. K těmto potížím se s největší pravděpodobností přidává i výše nastíněný problém s prokazováním zavinění rušitele.¹²⁷

¹²⁷ Jelikož se v oblasti právního postihu nekalé soutěže jedná o podmínku novou, logicky k ní zatím judikatura neměla možnost podrobněji vyjádřit. Pro nastínění možných přístupů soudů založených na srovnání se zahraniční (německou a rakouskou) právní úpravou viz. HRUDA, Ondřej. Náhrada škody

Už za účinnosti obchodního zákoníku nebyl nárok na náhradu škody u žalobců příliš oblíben kvůli naznačené problematické důkazní pozici. V této souvislosti P. Hajn¹²⁸ uvedl, že vhodným řešením by mohla být zákonná konstrukce umožňující soudu rozhodnout o vzniku škody a její výši na základě volné úvahy. S novým občanským zákoníkem by tedy jistým usnadněním pozice poškozeného mohlo být již zmíněné ustanovení § 2955 OZ, na základě kterého může soud za určitých okolností určit výši škody dle svého spravedlivého uvážení, případně by se mohlo uplatnit i moderační právo soudu, kdy by soud mohl přiznat žalobci nárok na náhradu škody alespoň částečně v nižší než uplatňované výši.

Osobně se kloním k názoru, že s ohledem na dosavadní obtíže v dokazování vedoucí k nezájmu žalobců uplatňovat ve sporech z nekalé soutěže nárok na náhradu škody je další ztížení procesního postavení žalobců nežádoucí, neboť nepovede k důslednějšímu postihu nekalé soutěže, což by bylo ovšem vzhledem k současné nedostatečné soukromoprávní represi více než vhodné. Klíčovou se jeví otázka, jak se judikatura v budoucnu postaví k výkladu této nově zakotvené subjektivní podmínky zavinění.

Závěrem pro úplnost ještě jednou zmiňuji vztah nároku na přiměřené zadostiučinění a nároku na náhradu škody a doplňuji tak část této práce pojednávající o přiměřeném zadostiučinění. Je logické, že přiměřené zadostiučinění slouží k odčinění nemajetkové újmy a náhrada škody naopak ke kompenzaci újmy materiální. Co se však na první pohled zdá zcela jasné a nezpochybnitelné, činí v praxi nezřídka obtíže. Hranice mezi materiální a nemateriální újmou vzniklou v souvislosti s nekalosoutěžním jednáním totiž často vůbec jasná není. Žalobce proto musí pečlivě zvážit svoji důkazní situaci a rozhodnout se, který z nároků uplatní, či zda je uplatní oba kumulativně. Rozhodně však lze varovat před argumentací, kdy žalobce opírá nárok na přiměřené zadostiučinění o svoji tvrzenou objektivní nemožnost prokázat vznik a výši materiální újmy, a proto žádá o satisfakci alespoň ve formě přiměřeného zadostiučinění.¹²⁹

(nejen) ve věcech nekalé soutěže I. – předvídatelnost škody, zavinění rušitele a spoluzavinění poškozeného. *Právní rozhledy* 13-14/2012, s. 465.

¹²⁸ HAJN, Petr in ELIÁŠ, Karel; BEJČEK, Josef; HAJN, Petr; JEŽEK, Jiří. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 389.

¹²⁹ ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 125 - 126.

3.1.5 Nárok na vydání bezdůvodného obohacení

Posledním nárokem, který mohou dle § 2988 OZ osoby dotčené na svých právech nekalou soutěží uplatnit, je nárok na vydání bezdůvodného obohacení. Ani tento nárok není upraven bezprostředně v rámci ustanovení občanského zákoníku o postihu nekalé soutěže, a uplatní se proto obecná úprava bezdůvodného obohacení ve smyslu § 2991 an. OZ. Před účinností nového občanského zákoníku se dle § 1 odst. 2 ObchZ na bezdůvodné obohacení v případě nekalé soutěže aplikovala obecná ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, o bezdůvodném obohacení (§ 451 až § 459 SOZ), přičemž však vztah poškozeného a rušitele neztrácel povahu obchodně závazkového vztahu.

O bezdůvodném obohacení hovoříme v případě, že se někdo bez spravedlivého důvodu obohatí na úkor druhého.¹³⁰ Charakter odpovědnosti za bezdůvodné obohacení jako odpovědnosti objektivní nebyl v rámci rekodifikace soukromého práva dotčen. Na rozdíl od nároků na přiměřené zadostiučinění a náhradu škody není pro přiznání nároku na vydání bezdůvodného obohacení podmínkou existence protiprávního jednání rušitele ani jeho zavinění.¹³¹ Podobně jako u nároku na náhradu škody preferuje zákonodárce vydání bezdůvodného obohacení formou naturální restituce (srov. § 2991 odst. 1 OZ). Lze ovšem předpokládat, že se v případech sporů z nekalé soutěže často uplatní peněžitá náhrada ve výši obvyklé ceny ve smyslu § 2999 odst. 2 OZ.

D. Ondřejová¹³² uvádí několik typických příkladů uplatnění tohoto nároku v v nekalosoutěžních sporech. Výroky soudních rozhodnutí mohou obsahovat například povinnost rušitele uhradit obvyklý honorář osobě, jejíž fotografie byla neoprávněně bez jejího souhlasu použita v reklamě, či obvyklý honorář reklamní agentuře, která zpracovala reklamní kampaň, jejíž výsledky následně neoprávněně použil jiný soutěžitel, nebo povinnost uhradit průměrné náklady, které by soutěžitel musel

¹³⁰ Srov. § 2991 odst. 1 OZ. Zde došlo oproti dřívější právní úpravě k terminologické změně. Starý občanský zákoník obsahoval formulaci „*kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí*“, přičemž slovo „bezdůvodně“ zde znamenalo „bez právního důvodu“. Nový občanský zákoník obsahuje významově širší dikci „*kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí*“. K tomu blíže viz PETROV, Jan in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1858 an.

¹³¹ Uvedené je v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 1. 2002, sp. zn. 25 Cdo 643/2000: „*Předpokladem odpovědnosti za bezdůvodné obohacení není protiprávní úkon obohaceného ani jeho zavinění, nýbrž objektivně vzniklý stav obohacení, k němuž došlo způsobem, který právní řád neuznává.*“

¹³² ONDŘEJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 134 – 135.

vynaložit na vytvoření vlastního designu výrobku, když tento soutěžitel neoprávněně napodobí výrobek či označení jiného soutěžitele.

S novým občanským zákoníkem došlo k terminologické „rekvalifikaci“ bezdůvodného obohacení v nekalé soutěži. Toto již nadále není chápáno jako majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů (srov. § 451 odst. 2 SOZ), nýbrž zpravidla jako protiprávní užití cizí hodnoty ve smyslu § 2991 odst. 2 OZ. Dle D. Ondřejové¹³³ však oba pojmy „těžení z nepoctivých zdrojů“ i „protiprávní užití cizí hodnoty“ znamenají v podstatě totéž, tedy právem neaprobovaný způsob nabytí majetkových hodnot. Majetkovým prospěchem chápeme neoprávněné rozmnožení majetku rušitele či naopak nezmenšení jeho dosavadního majetku, ke kterému by došlo, kdyby se rušitel nedopustil protiprávního nekalosoutěžního jednání. Pro úplnost dodávám, že pokud by předmětné jednání nebylo možné podřadit pod skutkovou podstatu protiprávního užití cizí hodnoty, bude takové jednání přesto postižitelné již na základě samotného ustanovení § 2991 odst. 1 OZ, které plní funkci generální klauzule bezdůvodného obohacení.¹³⁴

Jak je výše uvedeno, pro vydání bezdůvodného obohacení ve sporech z nekalé soutěže se uplatní obecná ustanovení občanského zákoníku regulující bezdůvodné obohacení (tj. § 2911 an. OZ). Obohacený (rušitel) musí dle § 2991 odst. 1 OZ ochuzenému (osobě dotčené na jejích právech nekalou soutěží) vydat, oč se obohatil, přičemž se uplatňuje zásada plné naturální restituce. Není-li tato naturální restituce dobře možná, má ochuzený dle § 2999 odst. 1 právo na peněžitou náhradu ve výši obvyklé ceny. Zatímco občanský zákoník z r. 1964 důsledně nerozlišoval, zda obohacený jednal v dobré či zlé víře, nový občanský zákoník v ustanovení § 3000 OZ explicitně stanoví, že obohacený v dobré víře vydává nabytý majetkový prospěch nejvýše v rozsahu, v jakém obohacení trvá v okamžiku uplatnění práva. Nepoctivý příjemce naopak musí dle § 3003 OZ vydat vše, co nabyl v době, kdy obohacení získal. Na rozdíl od poctivého příjemce bezdůvodného obohacení, jehož restituční povinnost se

¹³³ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 273.

¹³⁴ Zákonnou konstrukci bezdůvodného obohacení jako kombinace generální klauzule obsažené v § 2991 odst. 1 OZ a demonstrativního výčtu zvláštních skutkových podstat dle § 2991 odst. OZ (díkyce „*bezdůvodně se obohatí zvláště ten ...*“) byly odstraněny dřívější výkladové spory o to, zda § 451 odst. 1 SOZ působil jako generální klauzule, nebo naopak pouze stanovil obecnou povinnost vydat bezdůvodné obohacení, přičemž musela být naplněna některá ze skutkových podstat dle § 451 odst. 2 SOZ nebo § 454 SOZ. K tomu blíže viz HRUDA, Ondřej. *Vynucování právní úpravy nekalé soutěže a právní prostředky její ochrany* [online]. Brno, 2012/2013 [cit. 1. 3. 2015]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/99604/pravf_d/, s. 147 an.

vztahuje pouze na hodnotu bezdůvodného obohacení, je obohacený ve zlé víře povinen vydat obohacení včetně plodů a užitků (srov. § 3004 OZ). Toto se oproti předchozí právní úpravě nezměnilo.

Podobně jako u nároku na náhradu škody bývají v praxi v případě žaloby na vydání bezdůvodného obohacení největší problémy s prokázáním příčinné souvislosti mezi nekalosoutěžním jednáním spočívajícím v těžení z nepoctivých zdrojů (resp. nově v protiprávním užití cizí hodnoty) a vznikem majetkového prospěchu rušitele. Stejně tak se osoby aktivně legitimované často potýkají s problémem přesného vyčíslení uplatňovaného nároku. Soud také (opět jako v případě nároku na náhradu škody) nemůže překročit žalobní petit; může však samozřejmě přiznat částku nižší nebo nepřiznat nárok na vydání bezdůvodného obohacení vůbec.

3.1.6 Promlčení nároků z nekalé soutěže podle § 2988 OZ

Další na první pohled nenápadná, avšak poměrně zásadní změna, ke které došlo v souvislosti s přijetím úpravy nového občanského zákoníku, dopadá na otázku promlčení jednotlivých nároků, které může osoba dotčená na svých právech uplatňovat dle § 2988 OZ. Podobně jako v případě uplatnění subjektivního principu u náhrady majetkové a nemajetkové újmy z nekalé soutěže neplynou příslušné změny přímo z ustanovení zákona o nekalé soutěži, ale z obecné úpravy promlčení v občanském zákoníku.

Za účinnosti obchodního zákoníku byla otázka promlčení nároků z nekalé soutěže nepřehledná, komplikovaná a často kritizovaná odbornou veřejností.¹³⁵ Právní režim promlčení konkrétního nároku byl mj. závislý na skutečnosti, zda se nekalosoutěžní jednání uskutečnilo v rámci obchodního závazkového vztahu či mimo něj, v důsledku čehož se úprava promlčení i v případě uplatnění stejných nároků z nekalé soutěže tříštila podle toho, zda se promlčení řídilo režimem obchodního nebo občanského zákoníku.

S účinností nového občanského zákoníku doznala otázka promlčení nároků z nekalé soutěže podle § 2988 OZ oproti úpravě obchodního zákoníku výrazných změn,

¹³⁵ Např. ONDREJOVÁ, D. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 135 an.; nebo SLOVÁKOVÁ, Zuzana; MacGREGOR PELIKÁNOVÁ, Radka. Promlčení nároků z nekalé soutěže ve světle české a vybraných zahraničních právních úprav. *Právní rozhledy* 1/2009, s. 1.

a je proto o něco jasnější, srozumitelnější a přehlednější. K tříštění právní úpravy promlčení do režimů dle různých právních předpisů již z logiky věci docházet nebude. Zdržovací a odstraňovací nárok se jako nároky nikoliv majetkové povahy ve smyslu § 611 OZ nepromlčují. Nárok na náhradu škody a nárok na vydání bezdůvodného obohacení se promlčují v subjektivní tříleté lhůtě (§ 629 odst. 1 OZ), nejpozději v objektivní desetileté lhůtě, která běží ode dne, kdy škoda vznikla (§ 636 odst. 1 OZ), resp. kdy k bezdůvodnému obohacení došlo (§ 638 odst. 1 OZ). Byla-li škoda způsobena úmyslně, resp. bylo-li bezdůvodné obohacení úmyslně nabyto, promlčí se příslušné nároky v objektivní patnáctileté lhůtě (§ 636 odst. 2 OZ, resp. § 638 odst. 2 OZ).

Ani s novou právní úpravou však nebylo explicitně postaveno najisto, jak se promlčuje nárok na přiznání peněžitého přiměřeného zadostiučinění. Stejně jako se nárok na přiznání přiměřeného zadostiučinění rozpadá na dvě kategorie, tedy satisfakci peněžitou a nepeněžitou, i u institutu promlčení se s největší pravděpodobností uplatní tato dvoukolejnost. D. Ondřejová¹³⁶ se domnívá, že nárok na přiznání přiměřeného zadostiučinění v nepeněžité formě se jako právo nemajetkové povahy nepromlčuje (ve smyslu § 611 OZ). Naopak právo na přiznání přiměřeného zadostiučinění v peněžité formě se promlčuje stejně jako výše uvedený nárok na náhradu škody, tedy v subjektivní tříleté a objektivní desetileté, resp. patnáctileté lhůtě v případě úmyslného způsobení újmy.¹³⁷

3.1.7 Další právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži podle občanského zákoníku

Ačkoliv má výčet nároků v ustanovení § 2988 OZ charakter taxativní, není vyloučeno uplatnění právních prostředků ochrany podle jiných právních předpisů, resp. uplatnění dalších právních prostředků ochrany podle občanského zákoníku. V širším kontextu právního postihu nekalé soutěže se dle úpravy občanského zákoníku mohou uplatnit zejména instituty svépomoci dle § 14 OZ a nutné obrany dle § 2905 OZ. Přímou

¹³⁶ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 264 - 265.

¹³⁷ Tento závěr je v souladu s názorem Nejvyššího soudu ČR vysloveným v rozsudku ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 31 Cdo 3161/2008. Otázka promlčení nároku na náhradu nemajetkové újmy v penězích je však z obecného hlediska nejednoznačná a značně problematičká, viz např. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 5. 8. 2010, sp. zn. II. ÚS 3168/09.

v rámci ustanovení o nekalé soutěži je upraven zvláštní institut oprávněné obrany (§ 2984 odst. 2 OZ). Tyto prostředky ochrany mají mimosoudní povahu.

Ke svépomocnému opatření k ochraně svého subjektivního práva se může každý uchýlit při naplnění úzce formulovaných předpokladů podle § 14 OZ. Svépomoc tak představuje ve své podstatě výjimku ze zásady, že ochranu soukromým subjektivním právům poskytuje prostřednictvím svých orgánů stát. Aby bylo možné oprávněně užít svépomoc ve smyslu § 14 odst. 1 OZ, musí být kumulativně naplněny předpoklady ohrožení určitého subjektivního práva a zřejmá opožděnost zásadu orgánu veřejné moci. Svépomoc podle § 14 odst. 2 OZ vyžaduje bezprostředně hrozící neoprávněný zásah do určitého subjektivního práva. U obou skutkových podstat svépomoci se reakce ohrožené osoby poměřuje hlediskem přiměřenosti.¹³⁸ Užití svépomoci si lze představit např. v situaci, kdy by potenciální poškozený zastihl jiného soutěžitele při přelepování svých reklamních nosičů cizí reklamou. V takovém případě by mohl rušitele za užití přiměřeného úsilí a prostředků svépomocně vykázat z předmětného místa.

Dalším institutem, který při ochraně proti protiprávnímu nekalosoutěžnímu jednání přichází v úvahu, je nutná obrana dle § 2905 OZ jako jedna z okolností vylučujících protiprávnost (účelem ustanovení § 2905 OZ je tedy exkulpace osoby jednající v nutné obraně). Toto ustanovení tedy v podstatě upravuje režim náhrady případné škody způsobené svépomocným jednáním.¹³⁹ Obecně se k nutné obraně lze uchýlit v případě bezprostředně hrozícího nebo trvajícím útoku, přičemž vznikne-li při jeho odvracení újma, není osoba jednající v nutné obraně povinna k její kompenzaci. Zákon dále stanoví, že obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená a újma, jejíž vznik hrozí, nesmí být jen nepatrná. Vrátime-li se ke zmíněnému příkladu, soutěžitel, který přistihne jiného soutěžitele při neoprávněném přelepování svých inzertních ploch, bude jednat v nutné obraně, pokud ihned počne ničit reklamu tohoto nekalosoutěžně jednajícího soutěžitele a způsobí mu při tom újmu (např. zničí jeho reklamní materiály). K náhradě takto způsobené újmy pak nebude povinen.

V souvislosti se zvláštní skutkovou podstatou zlehčování uváděním a rozšiřováním pravdivých údajů podle § 2984 odst. 2 OZ je upraven zvláštní institut tzv. oprávněné obrany, který je aplikovatelný pouze v případě této skutkové podstaty.

¹³⁸ K institutu svépomoci blíže viz LAVICKÝ, Petr in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 124 an.

¹³⁹ HRUDA, Ondřej. Svépomoc v právu proti nekalé soutěži. *Právní rozhledy* 10/2013, s. 343.

Byl-li soutěžitel k uvedení a rozšiřování údajů o jiném soutěžiteli donucen okolnostmi (např. předchozím zlehčováním ze strany konkurenta), a jeho reakce odpovídá požadavku přiměřenosti, není takové jednání nekalosoutěžní. Opět se jedná o institut podobný výše zmíněné svépomoci, případně též nutné obraně.

3.2 Právní postih nekalé soutěže podle občanského soudního řádu

3.2.1 Předběžné opatření

Předběžná opatření mají v širším rámci právního postihu nekalé soutěže zásadní význam, a proto jim bude věnován prostor i v této práci. Především však, že vzhledem k omezenému rozsahu práce se výklad nebude věnovat komplexní právní úpravě předběžných opatření dle občanského soudního řádu jako takové, ale omezí se na základní popis institutu a na vytyčení nejdůležitějších specifik uplatňujících se ve sporech z nekalé soutěže.¹⁴⁰

Předběžná opatření jsou typickými prostředky ochrany preventivního charakteru.¹⁴¹ V zásadě platí, že účinky předběžného opatření mohou trvat nejdéle do doby, než bude o předmětném sporu vydáno rozhodnutí ve věci samé (srov. ustanovení § 77 OSŘ). Dalším typickým znakem je tedy jejich dočasnost. Předběžná opatření se v oblasti právního postihu nekalé soutěže hojně uplatňovala již za dob první republiky¹⁴² a stejně tak po dobu účinnosti obchodního zákoníku. K zásadní změně koncepce úpravy postihu nekalé soutěže jako celku s účinností nového občanského zákoníku nedošlo, a proto lze s vysokou pravděpodobností očekávat, že se trend snahy domoci se ochrany subjektivních práv žalobců prostřednictvím podávání návrhů na vydání předběžných opatření nezmění.

Důvodem četnosti výskytu předběžných opatření je skutečnost, že mnoho nekalosoutěžních jednání dosahuje takové intenzity, že se čekání na pravomocná rozhodnutí příslušných soudů ve věci samé s ohledem na závažné a často nenávratné

¹⁴⁰ Pro podrobnější a komplexnější výklad viz např. ONDREJOVÁ, Dana. Předběžné opatření ve sporech z nekalé soutěže. *Obchodněprávní revue* 10/2011, s. 283.

¹⁴¹ K podstatě předběžného opatření srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2002, sp. zn. III. ÚS 394/01: „*Fundamentálním smyslem předběžného opatření je ochrana toho, kdo o jeho vydání žádá, přičemž musí být respektována ústavní pravidla ochrany i toho, vůči komu předběžné opatření směřuje (čl. 90 Ústavy ČR). Avšak ochrana toho, vůči komu předběžné opatření má směřovat, nemůže dosáhnout takové míry, aby prakticky znemožnila ochranu oprávněných zájmů druhé strany. Předběžná opatření jsou přitom opatřeními dočasnými, jejich trvání je omezeno a mohou být zrušena.*“

¹⁴² Blíže viz HAJN, Petr. Předběžné opatření ve sporech z nekalé soutěže. *Právní rozhledy* 10/1994, s. 349.

důsledky hrozící újmy jeví jako neúčelné. Jejich nespornou výhodou jsou krátké lhůty, ve kterých soud musí rozhodnout – soud rozhoduje bezodkladně, nejpozději do sedmi dnů, bez slyšení účastníků (§ 75c odst. 2 a 3 OSŘ). Aby soud mohl nařídit předběžné opatření, musí návrhovač ve svém návrhu prokázat obecné předpoklady pro jeho nařízení (tj. potřebu zatímní úpravy poměrů účastníků nebo obavu o ohrožení budoucího výkonu soudního rozhodnutí), přičemž ostatní skutečnosti postačí osvědčit. Požadavek osvědčení ostatních skutečností ulehčuje procesní postavení návrhovače, když ten nemusí jednoznačně prokazovat jejich existenci.¹⁴³ Pro pořádek podotýkám, že v řízeních o vydání předběžného opatření se neuplatní obrácení důkazního břemene dle § 2989 odst. 2 OZ.

K návrhu na nařízení předběžného opatření v nekalosoutěžních sporech přistoupí účastník zpravidla ještě před zahájením řízení ve věci samé (postup podle § 74 an. OSŘ), výjimkou však nejsou ani předběžná opatření vydaná až v průběhu řízení (§ 102 OSŘ). K podání návrhu na vydání předběžného opatření musí návrhovač přistoupit bezodkladně, hrozí-li mu nebezpečí z prodlení právě s ohledem na hrozící vznik či zvyšování již vzniklé újmy. D. Ondřejová¹⁴⁴ uvádí, že při vydávání předběžných opatření se soudy řídí římskoprávní zásadou *vigilantibus iura*. Pokud účastník otálí s podáním příslušného návrhu a dojde k určité časové prodlevě od okamžiku započetí nekalosoutěžního jednání do podání návrhu, soud předběžné opatření nevydá, neboť nebude splněna podmínka nezbytnosti zatímní úpravy vztahů mezi účastníky.

Předběžným opatřením v nekalosoutěžních sporech se návrhovač obvykle domáhá, aby byla rušiteli uložena povinnost něco vykonat, něčeho se zdržet či něco snášet [§ 76 odst. 1 písm. e) OSŘ]. Nejčastěji pak bude tento institut využitelný ve spojení s následnou žalobou na zdržení se nekalosoutěžního jednání, neboť v takovém případě je nutnost zabránění vzniku či dalšímu zvýšení vzniklé újmy zcela evidentní. Problematika precizní formulace petitu, která byla výše podrobně popsána v kapitole o zdržovacím nároku, platí i v případě formulace petitu v návrhu na vydání předběžného opatření. Návrhovač tedy musí pamatovat na skutečnost, že jím formulovaný petit

¹⁴³ LEVÝ, Jiří in SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 241.

¹⁴⁴ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 154.

musí být způsobilý převzetí do rozhodnutí soudu tak, aby toto rozhodnutí bylo určité a vykonatelné. Petit návrhu proto nesmí být formulován ani příliš úzce, ani příliš široce. Jistou výhodou oproti žalobě na zdržení se nekalosoutěžního jednání je skutečnost, že bude-li návrh na nařízení předběžného opatření soudem odmítnut z důvodu nepřesné formulace petitu, není navrhovatel odkázán pouze na odvolání jako obecný opravný prostředek, ale může podat návrh na vydání nového předběžného opatření s petitem upraveným podle okolností konkrétního případu, neboť v možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření v té samé věci není ze zákona nijak omezen.¹⁴⁵

V souvislosti s předběžným opatřením jako s ryze dočasným prostředkem ochrany však vyvstává následující problém. Obecně platí, že se navrhovatel nemůže domáhat vydání takového předběžného opatření, které by *de facto* suplovalo rozhodnutí soudu ve věci samé. Pokud bychom se striktně drželi této zásady, nebylo by v případě zdržovacího nároku možné podat návrh na vydání předběžného opatření, protože petity uvedeného návrhu a následné žaloby musí být z logiky věci stejné. K uvedenému problému se vyjádřil Vrchní soud v Praze:¹⁴⁶ „*Ačkoliv zpravidla není přípustné, aby již předběžným opatřením dosáhl oprávněný toho, čeho lze dosáhnout až pravomocným rozsudkem ve věci, nelze vyloučit vydání předběžného opatření, směřujícího k zákazu určitého jednání, v případě žaloby o zdržení se tohoto jednání, jež naplňuje znaky jednání nekalé soutěže. Rozhodné je zde hledisko zabránění vzniku, popřípadě rozšiřování újmy dotčeného účastníka.*“ Toto rozhodnutí považuji za stěžejní, neboť staví na jisto použitelnost předběžných opatření ve všech případech postihu nekalosoutěžního jednání.

Další skutečností, o které se v souvislosti s předběžnými opatřeními proti nekalosoutěžním jednáním často diskutuje, je povinnost navrhovatele složit jistotu k zajištění náhrady případně vzniklé újmy podle § 75b OSŘ. Dle uvedeného ustanovení je navrhovatel povinen složit soudu nejpozději v den podání samotného návrhu na vydání předběžného opatření částku ve výši 10.000,- Kč, v případě vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti dokonce ve výši 50.000,- Kč, přičemž částka jistiny může být dle okolností konkrétního případu dále zvýšena o

¹⁴⁵ Pro pořádek uvádím, že tato skutečnost platí pro všechna předběžná opatření obecně, nikoliv pouze pro předběžné opatření, jímž se navrhovatel domáhá, aby se se rušitel určitého jednání zdržel.

¹⁴⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 6. 1995, sp. zn. 3 Cmo 1592/94. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 1. 3. 2015].

doplatek stanovený na základě úvahy soudu. Úhrada doplatku může být navíc po navrhovateli požadována po celou dobu trvání účinků příslušného předběžného opatření (§ 76g OSŘ).

Smysl tohoto opatření je evidentní a mám za to, že zakotvení takové „pojistky“ proti zneužívání předběžných opatření je v právní úpravě obecně neopominutelné. Na druhou stranu v případě nekalosoutěžních sporů povinnost složit tuto jistotu často úplně znemožňuje využití předběžných opatření ze strany spotřebitelů, drobných soutěžitelů ad hoc a v neposlední řadě i některých právnických osob oprávněných hájit zájmy spotřebitelů (resp. zákazníkům). Zákon sice stanoví, že povinnost složit jistotu se nevztahuje na navrhovatele, u nichž jsou splněny podmínky osvobození od soudních poplatků, nebo u navrhovatelů, kteří osvědčí, že nemohli jistotu bez své viny složit a zároveň objektivně hrozí nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku jim hrozí vznik újmy¹⁴⁷ [§ 75b odst. 3 písm. d), e) OSŘ], tyto podmínky se však na většinu aktivně legitimovaných subjektů ve sporech z nekalé soutěže vztahovat nebudou.

S ohledem na opakovaně deklarovanou potřebu efektivně stíhat nekalosoutěžní jednání jsem toho názoru, že faktické omezení některých navrhovatelů v přístupu k předběžným opatřením je nežádoucí. Vhodné řešení tohoto problému navrhuje D. Ondřejová¹⁴⁸ v souvislosti s méně závažnými případy nekalé soutěže, ve kterých lze očekávat, že případná újma nedosáhne zákonné výše složené jistoty. V takových případech by bylo vhodné umožnit soudu stanovenou výši jistoty na základě uvážení dle okolností konkrétního případu také přiměřeně snížit, což by mohlo otevřít cestu k předběžným opatřením i některým finančně „slabším“ navrhovatelům.

Závěrem této kapitoly bych ještě jednou chtěla vyzdvihnout nezastupitelnou úlohu předběžných opatření jako prostředků ochrany proti nekalé soutěži. Těžko si lze představit jiné opatření, které by tak rychle a efektivně zabránilo vzniku újmy hrozící z nekalosoutěžního jednání. Na druhou stranu je třeba mít na paměti, že výrok soudu o předběžném opatření nekvalifikuje jednání soutěžitele jako nekalosoutěžní, nezakládá překážku věci rozsouzené a nepředurčuje výsledek samotného sporu. I přesto

¹⁴⁷ K této druhé výjimce se vyjádřil Ústavní soud ČR ve svém usnesení ze dne 6. 8. 2009, sp. zn. I. ÚS 1512/09, který uvedl, že se tato podmínka nevztahuje na navrhovatele, který finanční prostředky „prostě nemá“, ale na navrhovatele, který se svými finančními prostředky nemůže dočasně disponovat (např. z důvodu, že pobočka banky není otevřená a navrhovatel přesto musí bezodkladně podat návrh na vydání předběžného opatření).

¹⁴⁸ ONDŘEJOVÁ, Dana. Předběžné opatření ve sporech z nekalé soutěže. *Obchodněprávní revue* 10/2011, s. 283.

navrhovatelé občas přistupují k předběžným opatřením jako k jakýmsi prostředkům „testování“ svých budoucích procesních vyhlídek.¹⁴⁹ Pokud soud předběžné opatření nařídí, ale řízení ve věci samé skončí oproti očekávání navrhovatele v jeho neprospěch, může být proti němu uplatněn návrh na náhradu škody nebo jiné újmy (srov. § 77a OSŘ).

3.2.2 Uveřejnění rozsudku

Uveřejnění rozsudku ve věcech ochrany práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním podle § 155 odst. 4 OSŘ na náklady účastníka, který ve sporu nebyl úspěšný, je ve své podstatě zvláštním prostředkem ochrany proti nekalé soutěži. Návrh na uveřejnění rozsudku může uplatnit pouze žalobce (nikdy žalovaný), a to po celou dobu řízení až do okamžiku vyhlášení rozsudku, přičemž na jeho přiznání není zákonem stanovený právní nárok. Tento nárok nemůže žalobce nikdy uplatnit sám o sobě, ale pouze kumulativně s jiným nárokem na ochranu proti nekalé soutěži. Rozhodne-li soud o přiznání práva na uveřejnění rozsudku, dle okolností stanoví také rozsah (zda bude uveřejněn celý rozsudek, jeho část či jen jeho výrok), formu (ústní nebo písemná) a způsob uveřejnění (vedení konkrétního komunikačního média). V souvislosti se stále rostoucím významem internetu v naší společnosti připadá v úvahu také možnost publikovat rozsudek na sociálních sítích či webových stránkách.¹⁵⁰ Takto zveřejněný rozsudek se bude moci snadno a rychle dostat do obecného povědomí širší veřejnosti.

Na první pohled se může zdát, že tento prostředek ochrany hraje v kontextu práva nekalé soutěže jakousi podružnou roli. Při bližším zkoumání je však třeba uznat, že význam tohoto právního prostředku je ve sporech z nekalé soutěže značný. Podle D. Ondřejové¹⁵¹ má uveřejnění rozsudku na náklady povinné strany funkci informační, represivní, výchovnou a satisfakční. Osobně jsem toho názoru, že v kontextu práva nekalé soutěže je zásadní zejména funkce informační. Prostřednictvím uveřejnění rozsudku totiž může dojít k jakémusi „očišťení“ jména soutěžitele, který byl dříve

¹⁴⁹ HAJN, Petr in ELIÁŠ, Karel; BEJČEK, Josef; HAJN, Petr; JEŽEK, Jiří. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 389.

¹⁵⁰ HRNČIŘÍK, Vít in SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 548.

¹⁵¹ ONDREJOVÁ, Dana. Uveřejnění rozsudku ve sporech z nekalé soutěže. *Obchodněprávní revue* 6/2011, s. 172.

poškozen nekalosoutěžním jednáním žalovaného, když budou sporné skutečnosti dodatečně uvedeny na pravou míru. Toto ovšem nesmíme vnímat černobíle, neboť uveřejněním rozsudku s určitým časovým odstupem může být znovu upozorněno na záležitosti, na které veřejnost s postupem času zapomněla. Uveřejněný rozsudek může dále poskytnout potřebné informace zákazníkům či soutěžitelům, kteří sice nebyli účastníky řízení, ale předmětné nekalosoutěžní jednání se jich určitým způsobem dotklo. V neposlední řadě mohou informace o výsledcích jiných, skutkově podobných sporů, motivovat poškozené k uplatnění svých nároků, ke kterým by bez takového impulzu jinak nemuseli přistoupit.

Závěrem bych ráda zmínila problematiku zaměnitelnosti institutu uveřejnění rozsudku s přiznáním nároku na přiměřené zadostiučinění v nepeněžitě podobě. Přestože je podobnost těchto nároků zjevná, nemůžeme uveřejnění rozsudku jednoduše chápat jako podmnožinu přiměřeného zadostiučinění, už jen vzhledem k tomu, že nárok na uveřejnění rozsudku lze uplatnit pouze kumulativně s jiným nárokem z nekalé soutěže (a to včetně nároku na přiměřené zadostiučinění), zatímco přiměřené zadostiučinění může poškozený vždy žádat samostatně dle vlastního uvážení.¹⁵² Uveřejnění rozsudku tak stojí vedle nároku na přiměřené zadostiučinění, přičemž jej může efektivně doplňovat. Rozdíl mezi oběma nároky demonstruje D. Ondřejová,¹⁵³ která porovnává funkci omluvy jakožto nehmotné satisfakce s uveřejněním rozsudku. I když omluva i rozsudek mohou být uveřejněny v podstatě stejným způsobem, omluva vyjadřuje osobní vztah rušitele k poškozenému a nese v sobě určitý subjektivní prvek „ponížení“, přičemž rušitel formou omluvy uvádí sporné skutečnosti „na pravou míru“. Funkce uveřejnění rozsudku je naopak ryze informativní, bez jakéhokoliv subjektivního podtextu.

¹⁵² Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 9. 2002, sp. zn. 29 Odo 652/2001, kde soud konstatoval, že „to, že v řízení, jehož předmětem byl zdržovací nárok, bylo soudem přiznáno právo uveřejnit rozsudek, nevyklučuje právo žalobce na přiměřené zadostiučinění, jsou-li pro jeho přiznání splněny podmínky“.

¹⁵³ ONDŘEJOVÁ, Dana. Uveřejnění rozsudku ve sporech z nekalé soutěže. *Obchodněprávní revue* 6/2011, s. 172.

3.3 Zvláštnosti řízení ve věcech postihu nekalé soutěže

3.3.1 Zvláštnosti řízení ve sporech z nekalé soutěže podle občanského zákoníku

Úprava možných nároků aktivně legitimovaných subjektů z nekalé soutěže je doplněna ustanovením § 2989 odst. 2 OZ, které upravuje specifické postavení spotřebitele ve sporech z nekalé soutěže. I toto ustanovení bylo dotčeno změnami provedenými v rámci rekodifikace soukromého práva. Účelem ustanovení je posílení procesního postavení spotřebitele – žalobce, přičemž dochází k obrácení důkazního břemene, jež jinak dle obecné úpravy civilního sporného řízení musí unést žalobce (srov. § 120 odst. 1 OSŘ). Takto posílená pozice spotřebitele plně koresponduje s obecnou zásadou zvýšené ochrany spotřebitele v našem právním řádu a v širším rozsahu i v právu evropském.

Zákonodárce zvolil konstrukci obrácení důkazního břemene ex lege. Na stejné koncepci byla založena i právní úprava obchodního zákoníku, která však nebyla odbornou veřejností vnímána příliš pozitivně. P. Hajn¹⁵⁴ i D. Ondřejová¹⁵⁵ upřednostňují řešení, kdy by o obrácení důkazního břemene rozhodoval soud ad hoc podle skutkových okolností konkrétního případu. Soudy by tak mohly nejen rozhodnout, že u konkrétního spotřebitele s ohledem na jeho postavení (např. přístup k informacím, finanční prostředky) k obrácení důkazního břemene nedojde, ale mohly by také obrátit důkazní břemeno ve sporech, kde na straně žalobce vystupují i ostatní aktivně legitimované subjekty. Takové pojetí by navíc bylo v souladu s úpravou kodifikovaného znění směrnice o klamavé a srovnávací reklamě a směrnice o nekalých obchodních praktikách, které počítají právě s uvedenou možností obrácení důkazního břemene v nekalosoutěžních sporech na základě úvahy soudů či jiných správních orgánů.

Institut obrácení důkazního břemene se uplatní v případech, kdy na straně žalobce stojí výhradně spotřebitel, tj. toto procesní zvýhodnění se nevztahuje na ostatní zákazníky ani na právnické osoby oprávněné hájit zájmy spotřebitelů, resp. zákazníků. Stejně tak se toto procesní specifikum nevztahuje generálně na všechny spory o ochraně před nekalosoutěžním jednáním. Ustanovení § 2989 odst. 2 OZ limituje rozsah aplikace

¹⁵⁴ HAJN, Petr. Kdo má dokazovat a kdo vysvětlovat ve sporech z nekalé soutěže? *Obchodněprávní revue* 3/2011, s. 69.

¹⁵⁵ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 212 - 213.

ustanovení pouze na případy dle § 2976 až 2981 a dle § 2987 OZ (tj. na případy generální klauzule nekalé soutěže a některých zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže - klamavé reklamy, klamavého označení zboží či služby, srovnávací reklamy, vyvolání nebezpečí záměny a ohrožení zdraví nebo životního prostředí).

Pozitivní změnou, kterou přinesl nový občanský zákoník, je zahrnutí skutkové podstaty srovnávací reklamy do taxativního výčtu případů, kdy dochází k obrácení důkazního břemene (tato skutková podstata byla v ustanovení v § 54 odst. 2 ObchZ legislativně-technickou chybou opomenuta). Na druhou stranu nelze s jistotou říci, proč zákonodárce nezahrnul mezi vyjmenované skutkové podstaty také novou skutkovou podstatu dotěrného obtěžování (§ 2986 OZ), když i tato skutková podstata do předmětného výčtu logicky patří. Stejně tak P. Hajn¹⁵⁶ považuje nezahrnutí skutkové podstaty parazitování na pověsti (§ 2982 OZ, dříve § 48 ObchZ) za nedůsledné, protože tato skutková podstata má nesporné dopady nejen na jiné soutěžitele, ale často také na spotřebitele, kterým může být parazitním jednáním mj. způsobena hmotná újma.

Konečně se obrácení důkazního břemene ve prospěch spotřebitele netýká všech nároků z nekalé soutěže dle § 2988 OZ. V plném rozsahu se vztahuje pouze na nároky zdržovací a odstraňovací, u kterých musí rušitel prokázat, že jeho jednání znaky nekalé soutěže nenaplnilo. Co se týče nároku na náhradu škody, je na rušiteli, aby prokázal, že předmětná škoda nebyla způsobena nekalou soutěží. Na rozdíl od úpravy obchodního zákoníku již občanský zákoník nepočítá s možností obrácení důkazního břemene v případech uplatnění nároku na přiměřené zadostiučinění a vydání bezdůvodného obohacení. Takové omezení představuje dle D. Ondřejové¹⁵⁷ nežádoucí zúžení nároků, u kterých je důkazní břemeno přesunuto na rušitele, což v konečném důsledku zhoršuje obecné postavení spotřebitele v nekalosoutěžních sporech. Je však otázkou, zda v důsledku uvedených změn, které údajně ztěžují postavení spotřebitele, počet spotřebitelských žalob skutečně reálně poklesne, když i za účinnosti právní úpravy obchodního zákoníku bylo takových žalob minimum.

Jsem toho názoru, že zakotvení institutu obrácení důkazního břemene je v oblasti nekalé soutěže s ohledem na snahu důsledněji postihnout jednání rušitelů

¹⁵⁶ HAJN, Petr. Kdo má dokazovat a kdo vysvětlovat ve sporech z nekalé soutěže? *Obchodněprávní revue* 3/2011, s. 69.

¹⁵⁷ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 302.

žádoucí. Ovšem vzhledem k nastíněné kritice a nedostatkům stávajícího pojetí bych považovala za vhodnější, kdyby v rámci rekodifikace došlo k nastíněné změně v pojetí obrácení důkazního břemene tak, aby bylo v souladu s požadavky výše uvedených směrnic. Důvodem této úvahy je zejména skutečnost, že spotřebitelé se k žalobám v nekalosoutěžních sporech příliš často neuchylují. Obrácení důkazního břemene by se tak mohlo mnohem efektivněji uplatnit, kdyby o něm soud mohl rozhodnout v každém jednotlivém případě na základě zvážení konkrétních okolností. Z výhod tohoto institutu by pak mohly těžit i jiné subjekty, než výhradně spotřebitelé.

3.3.2 Zvláštnosti řízení ve sporech z nekalé soutěže podle občanského soudního řádu

Také v občanském soudním řádu jsou zakotvena některá procesní specifika, která se typicky vyskytují v řízeních o sporech z nekalé soutěže a která úzce souvisí s nároky uplatňovanými ze strany žalobce. Na tomto místě považuji za vhodné stručně popsat alespoň nejdůležitější z nich.¹⁵⁸

První zvláštností, kterou musí mít každý žalobce na paměti, je věcná, resp. i místní příslušnost soudů. Dle § 9 odst. 2 písm. h) OSŘ je ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním věcně příslušný krajský soud. Jsou-li předmětem řízení vedle nároků z nekalé soutěže také nároky z porušení a ochrany práv průmyslového vlastnictví, uplatní se výlučná věcná a místní příslušnost Městského soudu v Praze.¹⁵⁹

Dalším, a to poměrně zásadním specifikem ve sporech z nekalé soutěže, je institut tzv. zákazu kumulace žalob dle § 83 odst. 2 písm. a) OSŘ. Na základě tohoto ustanovení vzniká překážka litispendence pro všechny následně podané žaloby, které by směřovaly proti témuž žalovanému, jejichž předmětem by bylo shodné nekalosoutěžní jednání (tj. shodný skutek) a jimiž by žalobce uplatňoval stejný nárok (tj. nárok zdržovací nebo odstraňovací). Ve smyslu ustanovení § 159a odst. 2 OSŘ pak pravomocné rozhodnutí o první žalobě zakládá překážku věci rozsouzené i pro následné žaloby, které obsahují shodné prvky uvedené výše.

¹⁵⁸ Podrobněji k zde obsaženým i dalším procesním specifickým viz ONDREJOVÁ, Dana. Procesní specifika ve věcech nekalé soutěže. *Právní fórum* 5/2010, s. 204.

¹⁵⁹ Ustanovení § 39 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících, státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve spojení s ustanovením § 6 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví.

Smysl tohoto institutu je evidentní. Ve sporech z nekalé soutěže může být na straně potenciálních žalobců velké množství poškozených, kteří netvoří nerozlučné procesní společenství, a kdyby měl každý z nich uplatňovat své nároky samostatně, došlo by k nežádoucímu „zavalení“ soudů typově shodnou agendou. Na druhou stranu v důsledku zákonného zákazu kumulace žalob může být poškozený de facto zbaven možnosti domáhat se ochrany svých práv. Také může nastat situace, kdy hlavní účastník (úmyslně nebo náhodou) uplatňuje svůj nárok jaksi „neobratně“ nebo nedůsledně a jeho žaloba je soudem zamítnuta, přičemž ostatním „schopnějším“ žalobcům brání v zahájení řízení překážka litispendence, příp. překážka věci rozsouzené. V takových případech nabízí jisté řešení institut vedlejšího účastnictví, který je další zvláštností nekalosoutěžních sporů dle občanského soudního řádu a který byl podrobněji rozebrán v druhé kapitole pojednávající o aktivní a pasivní legitimaci účastníků řízení v nekalosoutěžních sporech. V případě pravomocného skončení řízení zamítnutím žaloby také přichází v úvahu podání nové žaloby, jejíž petit, resp. předmět řízení, bude formulován jinak (a tedy nebude uplatňován shodný nárok).¹⁶⁰

Posledním institutem, který na tomto místě zmíním, je mezitímní rozsudek, kterým soud v souladu se zásadou procesní ekonomie může, je-li to účelné, rozhodnout jen o části nebo základu projednávané věci (srov. 152 odst. 2 OSŘ). Vydání mezitímního rozsudku je ponecháno zcela volné úvaze soudů, přičemž tyto mohou vzít při svém rozhodování v potaz stanovisko účastníků. Předpokladem vydání mezitímního rozsudku o základu věci je spor o vyčíslitelný nárok, přičemž vydání rozsudku je účelné, zejména pokud je sporným nejen základ věci, ale i samotná výše předmětného nároku. V případě řízení v nekalosoutěžních věcech se s mezitímním rozsudkem lze setkat pouze u nároků na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení, kdy soud nejprve závazně rozhodne, zda jednání rušitele skutečně naplnilo podmínky generální klazule, resp. dalších zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže, a zda tedy existuje právní základ pro konkrétní nárok. Až následně se bude v řízení zjišťovat přesná výše toho kterého nároku, což právě v nekalosoutěžních sporech bývá často problematické.

¹⁶⁰ HAJN, Petr in ELIÁŠ, Karel; BEJČEK, Josef; HAJN, Petr; JEŽEK, Jiří. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 395.

4. Veřejnoprávní postih nekalé soutěže

V úvodu této práce bylo předesláno, že se práce zaměřuje na výklad a rozbor soukromoprávních prostředků ochrany proti nekalé soutěži, které osobám dotčeným na jejich právech nekalou soutěží přiznávají občanský zákoník a občanský soudní řád. Nekalosoutěžní jednání ovšem může být v některých případech postižitelné také podle norem veřejného práva. Je třeba podotknout, že soukromoprávní a veřejnoprávní postih nekalé soutěže jsou na sobě nezávislé. Soukromoprávní prostředky slouží k ochraně zájmů a práv konkrétního jednotlivce dotčeného nekalou soutěží a uplatnění prostředků ochrany podle soukromého práva je zcela na jeho vůli. Veřejnoprávní postih směřuje k ochraně veřejných zájmů a poškozený jedinec může průběh příslušného řízení ovlivnit jen minimálně (např. podáním návrhu na zahájení správního řízení či trestního oznámení). Vzhledem k rozdílnému účelu úpravy není vyloučeno paralelní uplatnění soukromoprávních nároků v civilním řízení spolu s postihem nekalé soutěže podle norem veřejného práva.¹⁶¹

Za určité nekalosoutěžní jednání mohou být rušitelé sankcionováni příslušnými správními orgány podle předpisů správního práva, např. podle zákona o regulaci reklamy, tiskového zákona, zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání nebo zákona o ochraně spotřebitele. Úpravu zákona o ochraně spotřebitele považuji za stěžejní a bude blíže nastíněna níže v textu. Pro pořádek uvádím, že správní předpisy představují v kontextu ochrany proti nekalé soutěži pouze ochranu dílčí a na jejich základě nedochází k postihu nekalosoutěžního jednání ve stejném rozsahu jako podle předpisů soukromého práva.

Nekalá soutěž je rovněž postihována v oblasti trestního práva, když svým nekalosoutěžním jednáním může rušitel za stanovených podmínek naplnit skutkovou podstatu trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248 TrZ). I tento trestný čin bude krátce zmíněn dále v textu.

¹⁶¹ Např. v případě klamavé reklamy podle § 2977 OZ může poškozený uplatnit nároky podle občanského zákoníku a občanského soudního řádu a zároveň může příslušný správní orgán zahájit správní řízení, ve kterém rušiteli udělí pokutu, nařídí stažení závažné reklamy apod. Blíže viz ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 177.

4.1 Právní postih nekalé soutěže podle zákona o ochraně spotřebitele

V kontextu ochrany před nekalou soutěží má zásadní význam úprava nekalých obchodních praktik, která byla včleněna do zákona o ochraně spotřebitele v souvislosti s transpozicí směrnice o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu.¹⁶² Právní úprava postihu nekalých obchodních praktik je stejně jako nekalé soutěže obecně postavena na kombinaci generální klauzule a demonstrativního výčtu dvou zvláštních skutkových podstat.

Podle generální klauzule dle § 4 ZOS je nekalou obchodní praktikou jednání, které je (1) v rozporu s požadavky odborné péče a zároveň (2) je způsobilé podstatně ovlivnit jednání spotřebitele, v důsledku čehož může spotřebitel učinit obchodní rozhodnutí, které by jinak neučinil. V § 4 odst. 3 ZOS je obsažen demonstrativní výčet nekalých obchodních praktik (nekalé praktiky klamavé nebo agresivní). Tyto zvláštní skutkové podstaty jsou dále rozvedeny v ustanoveních § 5 a § 5a ZOS. V rámci transpozice směrnice o nekalých obchodních praktikách byla do zákona o ochraně spotřebitele zahrnuta i tzv. černá listina nekalých obchodních praktik (příloha uvedené směrnice). Přílohy 1 a 2 zákona o ochraně spotřebitele obsahují taxativní výčty klamavých a agresivních obchodních praktik, které jsou bez dalšího zakázané a které odpovídají praktikám obsaženým v černé listině. Bude-li určité jednání podřaditelné pod některou praktiku v příloze 1 nebo 2 ZOS, nebude třeba zkoumat naplnění generální klauzule, resp. zvláštních skutkových podstat nekalých obchodních praktik.

Za správní delikt porušení zákazu používání nekalých obchodních praktik podle § 24 odst. 1 písm. a) ZOS uloží příslušný správní orgán výrobci, dovozci, vývozci, dodavateli, prodávajícímu nebo jinému podnikateli pokutu až do výše 5.000.000,- Kč [srov. § 24 odst. 12 písm. d) ZOS]. Hrozba uložení takto vysoké sankce může mít na chování rušitele podstatně zásadnější vliv než hrozba uložení povinnosti uhradit přiměřené zadostiučinění v penězích podle občanského zákoníku, o které bylo pojednáno výše v části 3.1.3 této práce.

¹⁶² Právní úprava nekalých obchodních praktik nedopadá na jakékoliv obchodní praktiky obecně, ale uplatní se pouze v tzv. B2C (business to consumers) relacích, tj. pouze ve vztazích mezi podnikateli a spotřebiteli.

4.2 Právní postih nekalé soutěže podle trestního zákoníku

Nekalosoutěžním jednáním se rušitel konečně může dopustit trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 TrZ, který je zařazen do třetího dílu (trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou) šesté hlavy (trestné činy hospodářské) zvláštní části trestního zákoníku. Pokud rušitel svým nekalosoutěžním jednáním v hospodářské soutěži naplní některou ze zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže uvedenou v § 248 odst. 1 písm. a) až i) TrZ a způsobí tím jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům újmu většího rozsahu nebo opatří sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Podle kvalifikovaných skutkových podstat dle § 248 odst. 3, 4 TrZ přichází v úvahu vyšší sazba trestu odnětí svobody a případně i peněžitý trest.

V tomto ohledu je třeba nejprve poukázat na skutečnost, že formulace zvláštní skutkové podstaty dle § 248 odst. 1 TrZ prozatím nereflektovala hned několik změn, ke kterým došlo v oblasti soukromoprávní regulace ochrany proti nekalé soutěži. V první řadě lze na základě uvedené skutkové podstaty postihnout jednání v *hospodářské soutěži* (nikoliv i v hospodářském styku), jímž je způsobena újma *soutěžitelům nebo spotřebitelům* (ve výčtu je uveden užší pojem spotřebitel, nikoliv zákazník). Dále nebyly do trestněprávní regulace postihu nekalé soutěže promítnuty změny provedené novým občanským zákoníkem. Jde sice pouze o formulaci názvů některých skutkových podstat dle § 248 odst. 1 písm. a) až i) TrZ, které nadále odpovídají názvům obsaženým v obchodním zákoníku, tedy nikoliv o změny obsahové (podstata možnosti postihnout příslušného jednání by tedy neměla být dotčena), přesto jsem toho názoru, že by obě normy měly být v souladu a terminologicky jednotné. Zarážející je ovšem opominutí zahrnutí nové zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže dotěrného obtěžování (§ 2986 OZ) do taxativního výčtu § 248 odst. 1 TrZ. K tomu uvádím, že v případě dotěrného obtěžování nelze dovodit trestněprávní odpovědnost rušitele ani na základě naplnění znaků generální klauzule nekalé soutěže, když tato nebyla zákonodárcem do taxativního výčtu § 248 odst. 1 TrZ úmyslně zahrnuta.¹⁶³

¹⁶³ ŠÁMAL, Pavel. Nekalá soutěž a možnosti jejího postihu podle platné právní úpravy a za účinnosti nového trestního zákoníku. *Právní rozhledy* 15/2009, s. 529.

Trestněprávní postih nekalé soutěže je ve srovnání s rozsahem soukromoprávního postihu výrazně užší, což je samozřejmě plně v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe a principem ultima ratio. Ustanovení § 248 TrZ je trestněprávní normou s blanketovou dispozicí, které odkazuje na obecné předpisy o pravidlech hospodářské soutěže bez jejich bližší konkretizace, aby nemusela být skutková podstata uvedeného trestného činu měněna s každou změnou předpisů upravujících hospodářskou soutěž.¹⁶⁴ Ačkoliv je taková konstrukce jistě žádoucí, mám za to, že v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku by toto ustanovení mělo být novelizováno tak, aby se na jeho základě dalo stíhat i jednání naplňující znaky skutkové podstaty dotěrného obtěžování dle § 2986 OZ.

¹⁶⁴ ŠÁMAL, Pavel in ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2500.

Závěr

V úvodu této diplomové práce bylo předesláno, že cílem práce není podat komplexní a vyčerpávající výklad o právním postihu nekalé soutěže. Právo proti nekalé soutěži je v českém právním řádu poněkud roztržité, což má samozřejmě vliv na systém právních prostředků ochrany, které jsou osobám poškozeným nekalou soutěží k dispozici. Komplexní struktura tohoto systému je v práci naznačena, přičemž detailně je zpracována pouze oblast soukromoprávního postihu nekalé soutěže. Považovala jsem za důležité soustředit se na problematické aspekty jednotlivých soukromoprávních nároků z nekalé soutěže spolu s promítnutím případných rekodifikačních změn do systému práva proti nekalé soutěži. Veřejnoprávní prostředky ochrany jsou proto zmíněny jen povrchně, spíše pro doplnění uvedené materie.

Základem soukromoprávního postihu nekalé soutěže je ustanovení § 2988 OZ obsahující výčet jednotlivých nároků, které mohou osoby dotčené na svých právech nekalou soutěží uplatnit. Jsou jimi nároky zdržovací a odstraňovací, nárok na náhradu škody, nárok na přiměřené zadostiučinění a konečně nárok na vydání bezdůvodného obohacení. Na první pohled je zřejmé, že toto ustanovení reflektuje § 53 ObchZ, který před účinností nového občanského zákoníku zakotvoval identické právní prostředky ochrany. To znamená, že dosavadní judikatura a odborná literatura zůstávají využitelné i za účinnosti nového kodexu, což je s ohledem na obecný požadavek právní jistoty skutečností jistě pozitivní. Ovšem převzetí dosavadní koncepce v sobě zahrnuje také přijetí negativních aspektů dřívější právní úpravy. Proto otázka, jak správně formulovat petit u zdržovacích žalob, respektive i u žalob na odstranění závadného stavu, zůstává nadále aktuální (a nezodpovězená). Dalším často diskutovaným tématem je problematika prokazování příčinné souvislosti u nároků na náhradu škody a na přiměřené zadostiučinění.

Ačkoliv výčet právních prostředků ochrany zakotvených v občanském zákoníku zůstal nezměněn, nelze tvrdit, že na ně rekodifikační změny žádným způsobem nedopadly. V tomto ohledu považuji za zcela zásadní zakotvení subjektivního principu do obecných ustanovení občanského zákoníku o náhradě majetkové a nemajetkové újmy, kterým došlo k unifikaci předchozího dvojího režimu odpovědnosti za škodu podle dřívějšího občanského a obchodního zákoníku. Tato skutečnost nepřímo dopadá

na nárok na náhradu škody a přiměřené zadostiučinění. Prakticky dochází k rozštěpení režimu uplatňování jednotlivých nároků z nekalé soutěže. Zatímco u zdržovacího nároku, odstraňovacího nároku a nároku na vydání bezdůvodného obohacení postačí, když osoba aktivně legitimovaná prokáže naplnění znaků nekalé soutěže (tj. znaků generální klauzule a případně též znaků některé ze zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže), u nároků na náhradu škody a přiměřené zadostiučinění musí nově prokázat zavinění rušitele.

Zavedením subjektivního principu do oblasti náhrady újmy v nekalé soutěži tak de facto došlo ke ztížení procesního postavení žalobce. Vezmeme-li v úvahu, že nárok na náhradu škody byl již za účinnosti obchodního zákoníku uplatňován jen zřídka, nová právní úprava nárůst počtu žalob na náhradu škody pravděpodobně nepodpoří. Nárok na přiměřené zadostiučinění naopak poměrně často uplatňován byl, i když výše přiměřeného zadostiučinění přiznávaná soudy nebezpečnosti nekalosoutěžního jednání zpravidla neodpovídala. I zde může subjektivní princip u prokazování nemateriální újmy způsobit, že žalobci budou méně úspěšní, protože ve sporech neunesou důkazní břemeno. U nároků na nepeněžitě přiměřené zadostiučinění může přicházet v úvahu alternativní uplatnění odstraňovacího nároku, jímž by žalobce mohl dosáhnout téhož výsledku bez nutnosti prokazovat zavinění žalovaného. U přiznávání peněžitě formy přiměřeného zadostiučinění se však žádná jiná varianta nenabízí. Bude proto zajímavé sledovat, zda zakotvení subjektivního principu skutečně ovlivní počet podávaných žalob a s jakými problémy v dokazování se budou žalobci potýkat.

Výše shrnutý výklad o právních prostředcích ochrany proti nekalé soutěži zakotvených v občanském zákoníku považuji za stěžejní část této práce. Tuto problematiku předchází obecnější druhá kapitola, která pojednává o jednotlivých subjektech řízení, které stojí ve sporech z nekalé soutěže na straně žalobce nebo žalovaného. Aby byl výklad o soukromoprávním postihu nekalé soutěže kompletní, jsou samozřejmě blíže popsány také instituty předběžného opatření a uveřejnění rozsudku jako další prostředky ochrany zakotvené v občanském soudním řádu, které se typicky uplatňují ve sporech z nekalé soutěže.

Domnívám se, že cíl této diplomové práce, tedy zejména představení systému právního postihu nekalé soutěže v soukromém právu po jeho rekodifikaci, byl z velké části naplněn. Při zpracování diplomové práce jsem vycházela zejména z komentářů

k jednotlivým právním předpisům, z judikatury Nejvyššího soudu České republiky a konečně z článků v odborných časopisech. Ačkoliv k danému tématu existuje značné množství zdrojů, za jisté úskalí považuji skutečnost, že autory odborných textů je pouze několik málo odborníků, na které v práci odkazují.

Závěrem bych ráda zdůraznila, že o právu nekalé soutěže nadále platí, že jeho charakter je výrazně dotvářen soudy. Můžeme tedy doufat, že řešení sporných záležitostí nastíněných v této diplomové práci přinese budoucí soudní výklad. Obecně zastávám názor, že prostředků ochrany proti nekalé soutěži nabízí náš právní řád dostatek. Jejich skutečné uplatnění ovšem v praxi naráží na mnoho problémů a soukromoprávní postih nekalé soutěže není v konečném důsledku dostatečně efektivní. Teze, že „nekalá soutěž se vyplatí“, není dosud úplně překonána.

Seznam zkratek

LZPS	Listina základních práv a svobod
Obchodní zákoník, ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů
Občanský soudní řád, OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Občanský zákoník, nový občanský zákoník, OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
SFEU	Smlouva o fungování Evropské Unie
Směrnice o klamavé a srovnávací reklamě	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES o klamavé a srovnávací reklamě (kodifikované znění)
Směrnice o nekalých obchodních praktikách	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004
SOZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Tiskový zákon	Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých

	dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů
Trestní zákoník, TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Zákon o ochraně proti nekalé soutěži	Zákon č. 111/1927 Sb., o ochraně proti nekalé soutěži
Zákon o ochraně spotřebitele, ZOS	Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání	Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon o regulaci reklamy	Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů

Použitá literatura

Monografie a komentáře:

BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 416 s. ISBN 978-80-7400-547-3.

ELIÁŠ, Karel; BEJČEK, Josef; HAJN, Petr; JEŽEK, Jiří. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 615 s. ISBN 978-80-7179-583-4.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.

MUNKOVÁ, Jindřiška. *Právo proti nekalé soutěži*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, 244 s. ISBN 978-80-7179-543-8.

ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 380 s. ISBN 978-80-7400-522-0.

ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2.

ONDREJOVÁ, Dana. *Přehled judikatury ve věcech nekalé soutěže*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, 302 s. ISBN 978-80-7357-670-7.

SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání, Praha : C. H. Beck, 2012, 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, 1469 s. ISBN 978-80-7400-354-7.

Články:

HAJN, Petr. Jak postihnout nekalé jednání vůči soutěžitelům a spotřebitelům II. *Obchodněprávní revue* 12/2009, s. 331.

HAJN, Petr. Kdo má dokazovat a kdo vysvětlovat ve sporech z nekalé soutěže? *Obchodněprávní revue* 3/2011, s. 69.

HAJN, Petr. Nekalá soutěž a některá obecná ustanovení nového občanského zákoníku. *Obchodněprávní revue* 4/2014, s. 97.

HAJN, Petr. Předběžné opatření ve sporech z nekalé soutěže. *Právní rozhledy* 10/1994, s. 349.

HAJN, Petr. Zjevné a méně zřejmé změny v českém právu proti nekalé soutěži. *Obchodněprávní revue* 7/2011, S. 193.

HRUDA, Ondřej. Náhrada škody (nejen) ve věcech nekalé soutěže I. – předvídatelnost škody, zavinění rušitele a spoluzavinění poškozeného. *Právní rozhledy* 13-14/2012, s. 465.

HRUDA, Ondřej. Náhrada škody (nejen) ve věcech nekalé soutěže II. – příčinná souvislost, způsob náhrady, skutečná škoda a ušlý zisk. *Právní rozhledy* 15-16/2012, s. 539.

HRUDA, Ondřej. Odstraňovací nárok ve věcech nekalé soutěže – jak teoreticky správně a přitom prakticky účelně formulovat žalobní petit. *Právní rozhledy* 21/2011, s. 757.

HRUDA, Ondřej. Svépomoc v právu proti nekalé soutěži. *Právní rozhledy* 10/2013, s. 343.

HRUDA, Ondřej. Zdržovací nárok ve věcech nekalé soutěže – nenastal čas „přitvrdit“? *Právní rozhledy* 18/2010, s. 656.

HRUDA, Ondřej. Zdržovací nárok ve věcech nekalé soutěže a jeho rozsah – účelně, a proto přiměřeně velkoryse. *Právní rozhledy* 4/2011, s. 127.

ONDREJOVÁ, Dana. Generální klauzule nekalé soutěže v aktuální rozhodovací praxi Nejvyššího soudu ČR. *Soudní rozhledy* 4/2009, s. 121.

ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž podle nového občanského zákoníku. *Obchodněprávní revue* 7-8/2013, s. 207.

ONDREJOVÁ, Dana. Procesní specifika ve věcech nekalé soutěže. *Právní fórum* 5/2010, s. 204.

ONDREJOVÁ, Dana. Předběžné opatření ve sporech z nekalé soutěže. *Obchodněprávní revue* 10/2011, s. 283.

ONDREJOVÁ, Dana. Přiměřené zadostiučinění z pohledu teorie a aktuální soudní praxe ve sporech z nekalé soutěže. *Právní rozhledy* 21/2009, s. 776.

ONDREJOVÁ, Dana. Tzv. soudcovské (nepojmenované) skutkové podstaty nekalé soutěže pohledem nové systematiky. *Obchodněprávní revue* 10/2014, s. 287.

ONDREJOVÁ, Dana. Uveřejnění rozsudku ve sporech z nekalé soutěže. *Obchodněprávní revue* 6/2011, s. 172.

SLOVÁKOVÁ, Zuzana; MacGREGOR PELIKÁNOVÁ, Radka. Promlčení nároků z nekalé soutěže ve světle české a vybraných zahraničních právních úprav. *Právní rozhledy* 1/2009, s. 1.

ŠÁMAL, Pavel. Nekalá soutěž a možnosti jejího postihu podle platné právní úpravy a za účinnosti nového trestního zákoníku. *Právní rozhledy* 15/2009, s. 529.)

Zahraniční články:

ALKIN, Tom. Should there be a tort of 'unfair competition' in English law? *Journal of Intellectual Property Law & Practice* 3(1)/2008, s. 48.

ARNOLD, Richard. English unfair competition law. *International Review of Intellectual Property and Competition Law* 44(1)/2013, s. 63.

ROBERTSON, Aidan; HORTON, Audrey. Does the United Kingdom or the European Community need an unfair competition law? *European Intellectual Property Review* 17(12)/1995, s. 568.

SCHRICKER, Gerhard; HENNING-BODEWIG, Frauke. New initiatives for the harmonisation of unfair competition law in Europe. *European Intellectual Property Review* 24(5)/2002, s. 271.

WADLOW, Christopher. The emergent European law of unfair competition and its consumer law origins. *Intellectual Property Quarterly* 1/2012, s. 1.

Internetové zdroje:

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. Beck [cit. 1. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.

HRUDA, Ondřej. *Vynucování právní úpravy nekalé soutěže a právní prostředky její ochrany* [online]. Brno, 2012/2013 [cit. 1. 3. 2015]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/99604/pravf_d/

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Přehled nejvyšších pokut uložených za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže s následným vývojem jednotlivých kauz* [online]. ÚOHS [cit. 1. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenyh-v-oblasti-hospodarske-souteze.html>.

Judikatura:

Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 5. 8. 2010, sp. zn. II. ÚS 3168/09.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 3 Cmo 36/92. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČESKÉ REPUBLIKY [cit. 1. 3. 2015].

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp.zn. 3 Cmo 260/97. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer České republiky [cit. 1. 3. 2015].

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 12. 2000, sp. zn. 29 Cdo 603/2000.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 8. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2064/2000.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 1. 2002, sp. zn. 25 Cdo 643/2000.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 9. 2002, sp. zn. 29 Odo 652/2001.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 29 Odo 106/2001.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 4. 4. 2006, sp. zn. 32 Odo 1370/2005.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. 32 Odo 447/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 5. 5. 2006, sp. zn. 32 Odo 511/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 3. 2008, sp.zn. 32 Odo 1042/2005.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 4. 2008, sp.zn. 32 Cdo 139/2008.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 31 Cdo 3161/2008.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4941/2008.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 5. 2010, sp.zn. 23 Cdo 1345/2009.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4933/2009.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 7. 2012, sp. zn. 23 Cdo 3704/2011.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 23 Cdo 4669/2010.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 7. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2939/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. 32 Odo 423/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. 3. 2006, sp. zn. 32 Odo 1230/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 32 Odo 1642/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 32 Odo 189/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 32 Odo 267/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 5 Tdo 102/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 1. 2007, sp. zn. 32 Odo 1464/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 7. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2346/2007.

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 12. 3. 2002, sp. zn. III. ÚS 394/01.

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 6. 8. 2009, sp. zn. I. ÚS 1512/09.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 6. 1995, sp. zn. 3 Cmo 1592/94. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer České republiky [cit. 1. 3. 2015].

Abstrakt

Právní postih nekalé soutěže

Právo proti nekalé soutěži má v České republice poměrně dlouhou tradici. Po rekodifikaci soukromého práva je základ právní úpravy nekalé soutěže obsažen v občanském zákoníku jakožto základním kodexu obecného soukromého práva. Další právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži jsou zakotveny v občanském právním řádu, přičemž v posledních desetiletích do systému právního postihu nekalé soutěže pronikly i prvky úpravy veřejnoprávní.

Cílem diplomové práce je představit systém právního postihu nekalé soutěže v České republice, přičemž hlavní důraz je kladen na právní úpravu obsaženou v soukromoprávních předpisech, tedy v občanském zákoníku a občanském soudním řádu. Text práce se zaměřuje mimo jiné na srovnání jednotlivých prostředků ochrany s dřívější úpravou obsaženou v obchodním zákoníku a na změny, které na právní postih nekalé soutěže dopadly v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola nejprve krátce představuje právo proti nekalé soutěži a zasazuje jej do mezinárodního a evropského kontextu. Dále se zmiňuje o významu generální klauzule nekalé soutěže, včetně jejího vztahu se zvláštními zákonnými skutkovými podstatami nekalé soutěže.

Druhá kapitola pojednává o subjektech, které jsou aktivně a pasivně legitimovány ve sporech z nekalé soutěže. Postupně je podán výklad pojmů soutěžitel, zákazník, právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů a zákazníků, rušitel a osoba pomocná.

Třetí část práce je stěžejní a zabývá se soukromoprávním postihem nekalé soutěže. První podkapitola představuje jednotlivé nároky, které osobám aktivně legitimovaným přiznává občanský zákoník. Postupně je podán výklad o nárocích zakotvených v ustanovení § 2988 OZ, tedy o nároku zdržovacím, nároku odstraňovacím, nároku na náhradu škody, nároku na přiměřené zadostiučinění a konečně nároku na vydání bezdůvodného obohacení. Krátce je zmíněna také problematika promlčení uvedených nároků. Tuto první podkapitolu uzavírá stručný přehled doplňujících právních prostředků ochrany, které jsou dále zakotveny

v občanském zákoníku. Druhá podkapitola se zabývá instituty zakotvenými v občanském soudním řádu, konkrétně předběžným opatřením a uveřejněním rozsudku. Poslední třetí podkapitola se zaměřuje na některé zvláštnosti řízení v nekalosoutěžních sporech.

Čtvrtá závěrečná kapitola podává stručný výklad o veřejnoprávním postihu nekalé soutěže, tedy o některých prostředcích, které jsou zakotveny v předpisech správního a trestního práva.

Abstract

Legal Penalty for Unfair Competition

Unfair competition law has quite a long tradition in the Czech Republic. After the recodification of private law, the basis of the legal regulation of unfair competition is contained in the Civil Code, which is a fundamental code of the general civil law. Other legal remedies are based in the Civil Procedure Code. In the last decades some elements of the public law also infiltrated the system of legal penalties for unfair competition.

The aim of this diploma thesis is to introduce the system of legal penalties for unfair competition in the Czech Republic. The main emphasis is put on the private law regulation, i.e. the regulation contained in the Civil Code and the Civil Procedure Code. The text of this thesis focuses on the comparison of the particular remedies under the Civil Code with the remedies that used to be anchored in the Commercial Code as well as on the alterations put on the unfair competition law in connection with enacting the new Civil Code.

The thesis is divided into four chapters. Chapter One first of all briefly introduces unfair competition law and sets it in the context of international law and European law. Additionally, the meaning of the general clause of unfair competition and its relationship with the special statutory clauses of unfair competition is mentioned.

Chapter Two is concerned with the entities that have a right to sue or that can be sued in the unfair competition disputes. Gradually the terms ‘competitor’, ‘customer’, ‘legal entities that are entitled to defend the legal interests of competitors and customers’, ‘infringer’ and ‘aiding person’ are defined.

Chapter Three is the core part of this thesis and deals with the private law regulation of penalty for unfair competition. Subchapter One introduces the particular claims that the prospective plaintiffs can use under the Civil Code. The following claims based in the Civil Code, sec. 2988 are presented: the claim to refrain from unfair competition practices, the claim to remove the consequences of unfair competition practices, the claim for damages, the claim for reasonable satisfaction and finally the claim to reimburse the unjust enrichment. The issue of limitation of actions is briefly

mentioned. Subchapter One concludes with a brief overview of the supplementary remedies that are furthermore embodied in the Civil Code. Subchapter Two is concerned with the legal remedies under the Civil Procedure Code, namely with the preliminary ruling and the publication of judgement. The third and final Subchapter focuses on certain particular features of the unfair competition proceedings.

Finally, Chapter Four gives a concise explanation of public law regulation of penalty for unfair competition, i.e. of some remedies that are embodied in the rules of administrative and criminal law.

Klíčová slova

Nekalá soutěž, právní postih.

Key Words

Unfair Competition, Legal Penalty.